

Sahra Ali-Meringdal

Pandemiens innvirkninger på hjelpetrequende familier i barnevernstjenesten og barnevernsansattes arbeid

Masteroppgave i familiebehandling

OsloMet – storbyuniversitetet

Fakultet for samfunnsvitenskap

Forord

Masteroppgaven utgjør siste del av et deltidsstudium over tre år. Pandemien har påvirket studiehverdagen gjennom digitalisering, mindre fysiske møter og vanskeligere å gjennomføre praksis. Det er derfor overveldende å sitte her med en studie som snart er ferdig.

Det har vært lærerikt og utfordrende å skrive en masteroppgave. Jeg må takke mine forskningsdeltakere som tok seg tid til å bli intervjuet. Takk for at dere ville dele kunnskap og erfaringer med meg. Jeg vil også takke veilederen min Ivan Harsløf. Du har vært lett tilgjengelig under perioden, jeg har fått raske og konstruktive tilbakemeldinger. Tusen takk for veiledning.

Under studiet har jeg hatt fulltidsjobb noe som til tider har vært krevende. Jeg vil derfor gi en ekstra takk til familie, venner og min samboer som har motivert meg og støttet meg i studietiden.

Oslo, Mai 2022

Sahra Ali-Meringdal

Sammendrag

Når denne oppgaven avsluttes, har koronapandemien eksistert i over to år. Derfor ble det aktuelt å velge et tema som omhandlet koronapandemien. Tema for oppgaven er innvirkninger pandemien har hatt på hjelpetrequende familier i barnevernstjenesten og ansatte som jobber med familiene. Temaet er dagsaktuelt da en pandemi er noe unikt og en krise utenom det vanlige. Det er derfor interessant å utforske hvordan pandemien har påvirket allerede sårbare grupper. Oppgaven er todelt hvor formålet er å utforske problemstillingen: *«Hvilke faktorer opplever ansatte i barnevernstjenesten at pandemien har spilt inn på familiene? Hvordan har det vært for barnevernsansatte å jobbe med sårbare familier under pandemien?»*

Oppgaven baserer seg på kvalitativ tilnærming hvor det er foretatt dybdeintervju med fem barnevernsansatte i to forskjellige kommuner. I oppgaven er det brukt Braun og Clarks tematiske analyse. Hovedinntrykkene fra intervjuene gir et bilde av at familier blir påvirket i ulik grad av pandemien, både positiv og negativt.

Slik noen forskningsdeltakere beskrev har noen familier fått mindre stress, og mer tid og ro sammen under pandemien. Det har gitt noen familier bedre samspill og en god familiedynamikk. Det er samtidig en del familier som er under oppfølging av barnevernstjenesten som opplevde pandemien som utfordrende. En av grunnene er at det ble krevende å kombinere hjemmeskole og hjemmekontor. Konflikter kunne raskere oppstå i familier og spesielt i familier som bor trangt. En hardt rammet del av familiene er ungdommene. De skal utvikle seg gjennom å utfolde seg på flere arenaer, hvor fritidsaktivitet og andre tilbud er viktig for utvikling. Restriksjonene under pandemien bidro til å begrense tilgangen på slike tilbud og den viktige sosiale kontakten med andre.

De ansatte opplevde også positive og negative sider ved pandemien. De som jobber i tiltaksteam opplevde i større grad økt arbeidsro og mindre stress. Mens de som jobbet med undersøkelse opplevde økt arbeidspress og tidspress. Restriksjonene som fulgte av pandemien påvirket også de ansatte ved at det ble krevende å få gjennomført lovpålagte oppgaver.

Dette gir grunn til tro at det er tapere og vinnere av pandemien. Noen fikk det bedre som familie mens andre opplevde en forverring. Det samme oppleves om de ansatte som jobbet med familiene. Noen fikk en bedre arbeidshverdag mens andre opplevde utfordringer.

Abstract

At the end of this thesis the corona pandemic has been with us for over two years. The impact of the pandemic is an interesting theme to write about. How the pandemic impacted families who need help from the child protection services is the theme of this thesis. A pandemic is something unique and unusual which makes it an interesting theme today. This thesis is divided into two main research areas: *“Which factors has affected the families from the employees at the child protection services’ view? How has the employees at the child protection services experienced to work with vulnerable families during the pandemic?”*

This thesis is based on a qualitative method where in-depth interviews was conducted on five child protection services employees from two different municipalities. Braun and Clarks’ thematic analysis has been used.

As some research participants described, some families have experienced less stress, and more time and peace together during the pandemic. This has given some families better interaction and family dynamics. At the same time several families who are being followed up by the child welfare service experienced the pandemic as challenging. One of the reasons is that it became demanding for the families to combine home school and home office. Conflicts could arise more quickly and especially in families living in cramped conditions. A vulnerable part of the families are the young people. They will develop through unfolding in several arenas, where leisure activities and other activities are important for development. The restrictions during the pandemic reduced the availability of such offers and the important social contact with others.

The employees also experienced positive and negative aspects of the pandemic. Those who work in intervention teams experienced greater peace at work and less stress. While those who worked in investigation teams experienced increased work pressure and time pressure. The restrictions that followed from the pandemic also affected the employees where statutory tasks became demanding to carry out.

This gives reason to believe that there are losers and winners of the pandemic. Some felt better as a family while others experienced a worsening. The same is experienced about the employees who worked with the families. Some had a better working day while others experienced challenges.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema og formål.....	2
1.2 Avgrensning og problemstilling	2
1.3 Oppgavens oppbygging	3
2.0 Teoretisk utgangspunkt	3
2.1 Familiestruktur	4
2.2 Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell	5
2.4 Profesjonsutøvelse under pandemien.....	9
2.5 Tidligere forskning.....	11
2.5.1 Familier under pandemien.....	11
2.5.2 Unge voksne og ungdommer under pandemien	13
2.5.3 Endringer i arbeidshverdagen for ansatte i barnevernstjenesten	14
3.0 Metode	15
3.1 Kvalitativ metode.....	15
3.2 Dybdeintervju	16
3.3 Litteratursøk	16
3.4 Utvalg.....	17
3.5 Intervjuguide	18
3.6 Forberedelser og gjennomføring av intervju.....	18
3.7 Transkribering.....	19
3.8 Analyse	20
4.0 Gjennomgang av hovedinntrykk fra intervjuene	23
4.1 Den nye hverdagen under pandemien	23
4.1.1 Hjemmekontor og hjemmeskole under pandemien.....	23
4.1.2 Mindre stress, mer tid og ro	24
4.2 Familiestruktur under pandemien	25
4.2.1 Familiedynamikk og samspill	26
4.2.2 Konflikt og boforhold	27
4.3 Positive og negative sider knyttet til pandemien	28
4.3.1 Hjemmekontor og hjemmeskole	28
4.3.2 Skolevegning og kohort	30
4.3.3 Viktigheten av hverdagsstruktur	31
4.3.4 Ungdom under pandemien	32
4.3.5 Sosioøkonomiske forhold.....	33
4.4 Barnevernsansattes opplevelse av å jobbe med sårbare familier under pandemien	35
4.4.1 Arbeidspress og tidspress	35
4.4.2 Arbeidsro og mindre stress.....	36
4.4.3 Gjennomføring av lovpålagte oppgaver.....	36
5.0 Diskusjon av empiri	39
5.1 Pandemiens ulike innvirkninger på familier	39
5.1.1 Pandemiens innvirkninger på familiens hverdag og struktur.....	40
5.1.2 Familiens mulighet for utvikling under pandemien	43
5.1.3 Skolevegning og kohort	44
5.1.4 Pandemiens påvirkning på ungdom	46

5.1.5 Sosioøkonomiske forhold under pandemien	48
5.2 Barnevernsansattes arbeid med familier under pandemien	50
5.2.1 Opplevelse av arbeidshverdagen under pandemien	50
5.2.2 Lovpålagte arbeidsoppgaver i en utfordrende tid.....	52
6.0 Konklusjon	54
7.0 Referanser.....	56
Vedlegg 1: Informasjonsskriv	
Vedlegg 2: Godkjenning fra NSD	
Vedlegg 3: Intervjuguide	
Vedlegg 4: Litteratursøk	

1.0 Innledning

Verdens helseorganisasjon erklærer pandemi i 2020. Koronaviruset ble først oppdaget i Kina. I Norge ble det første smittetilfellet påvist i Februar 2020. For å begrense smittespredning i Norge ble det derfor satt inn tiltak som Erna Solberg beskrev som «De sterkeste og mest inngrepene tiltakene vi har hatt i Norge i fredstid» (NOU 2021: 6, s.21). Vaksine ble det nye håpet for gjenåpning. Norges smittehåndtering har variert i en sirkel hvor det har vært gjentakelse av full nedstenging til restriksjoner og lettelse på tiltak til full gjenåpning. Når Norge har vært truet av smitteøkning og nye varianter har det ført til strenge tiltak og begrenset sosial kontakt med andre. Når smitten har vært dalende og det har vært kontroll på smitten har dette ført til mildere tiltak og gjenåpning (Tjernshaugen et al., 2022).

Koronapandemien har vært en stor krise for samfunnet ellers. Det er samtidig flere familier i Norge som befinner seg i en kontinuerlig krise. Det kan være foreldre som har behov for hjelp til å håndtere og yte god omsorg for barn. Barn kan også ha behov for hjelp og støtte i forbindelse med psykisk helse eller skole. Foreldre skal være en beskyttelsesfaktor for barna sine, men det er ikke alltid tilfelle. Noen foreldre kan også være de som påfører barn smerte. Disse barna blir ofte fanget opp av systemer som barnehager og skoler. Barnehager og skoler kan også fungere som kompensere omsorg for de mest sårbare barna (Støen et al., 2020). Barnevernstjenesten har som oppgave å hjelpe disse familiene som har behov for veiledning og støtte for å gi barn god nok omsorg. Pandemien har ført med seg mange endringer i hverdagsrutiner for familiene. Verdenspandemien har skapt en annerledes hverdag preget av sosial avstand og restriksjoner. For familiene har det betydning stengte skoler, barnehager, hjemmekontor, stengte fritidsaktiviteter og permitteringer. For tjenester som barnevernet har også måtte lagt om noen rutiner, for eksempel har de praktisert hjemmekontor. Barnevernet har hatt en samfunnskritisk rolle. De har så langt det lar seg gjøre forsøkt å drive så normalt som mulig, for å sikre en forsvarlig drift og hjelpe de mest sårbare gruppene, nemlig barn.

Oppgaven tar for seg hvordan to barnevernstjenester i Norge har jobbet med familiene under pandemien og hvilken faktor de opplever har spilt inn på familiene de jobber med. Det er gjort kvalitativt intervju med fem personer fra to barnevernstjenester i to forskjellige byer.

Problemstillingen til oppgav

en er todelt. Det ene omhandler barnevernsansattes opplevelse av faktorer som har påvirket familiene under pandemien. Den andre delen omhandler hvordan de opplever det har vært å jobbe med familiene under pandemien. Problemstillingen lyder som følgende: *Hvilke faktorer opplever ansatte i barnevernstjenesten at pandemien har spilt inn på familiene? Hvordan har det vært for barnevernsansatte å jobbe med sårbare familier under pandemien?*

1.1 Bakgrunn for valg av tema og formål

Formålet med denne masteroppgaven er et ønske om mer kunnskap om allerede sårbare grupper. Det er et ønske å forstå og lære mer om hvordan sårbare familier har håndtert pandemien. Det er også et ønske å vite mer om hvordan det har vært for ansatte å jobbe med familiene. Hvordan har de møtt denne krisen og hvilke erfaringer sitter de igjen med? De som leser oppgaven håper jeg får mer kunnskap på området. Det er viktig å dele kunnskap da det kan være nyttig til en senere anledning hvor man eventuelt møter på en ny krise.

Mitt valg av tema kommer av at jeg startet på deltidsstudiet i master i familiebehandling høsten 2019. Koronapandemien inntraff semesteret etter. Jeg var på det tidspunktet i praksis når korona kom. Jeg fanget raskt interesse for hvordan vi skulle gjennomføre jobben. Hvordan skulle vi følge opp familiene og restriksjonene som myndighetene kom med. Uvitenhet om hva dette viruset var, tror jeg gjorde det ekstra tøft for mange. Det er et veldig dagsaktuelt tema selv om pandemien er noe vi har lært oss å leve med. Samfunnet gikk fra en holdning hvor «færrest mulig skulle få korona» til «alle får det snart». Koronapandemien har også gjort at jeg og mine medstudenter har måtte leve med en studiehverdag preget av restriksjoner. Jeg begynte å tenke på hvordan dette ville være for familiene. Hvordan vil korona prege familiens hverdagsrutiner når landet stengte ned. Koronapandemienes innvirkninger fanget min interesse. Jeg bestemte meg tidlig for et ønske å skrive en masteroppgave som omhandlet dette temaet

1.2 Avgrensning og problemstilling

Masteroppgaven tar utgangspunktet i familier som er under oppfølging av barnevernstjenesten. Det ble gjennomført intervju med en barnevernstjeneste i en stor by og en barnevernstjeneste i en mellomstor by. Jeg har valgt å ta utgangspunktet i noe som har relevans for dagens samfunn. Det har siden korona brøt ut vært stor interesse innenfor forskningsfeltet. Det kommer stadig nye publikasjoner. Jeg har derfor valgt i oppgaven å ha

mest fokus på perioden Norge var nedstengt i Mars/April 2020. Jeg laget første del av problemstillingen, men så etter hvert at intervjuene mine handlet også om hvordan ansatte har opplevd å jobbe med familiene under pandemien. For å besvare problemstillingen har jeg valgt å dele oppgaven inn i to da problemstillingen består av to deler. Jeg vil først ta for meg del en av problemstillingen og så andre del. Andre del av problemstillingen utgjør en mindre del av oppgaven.

1.3 Oppgavens oppbygging

Masteroppgaven er bygget opp av sju kapitler. Innledningsvis gis det beskrivelse av bakgrunn for valg av tema og problemstilling. Kapittel to tar for seg relevant teori til oppgaven. Her er det teori om familiestruktur, Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell og Erikson fasene rettet mot ungdom. For å besvare del to av problemstillingen har jeg valgt å ta med teorien om bakkebyråkratene av Michael Lipsky. Til slutt i kapittelet kommer tidligere forskning som er gjort på feltet. Kapittel tre er metodekapittelet. Her viser det til metode som er valgt for oppgaven og hvordan jeg har valgt å gå frem for å besvare problemstillingen. Kapittel fire tar for seg gjennomgang av hovedinntrykkene fra intervjuene. Kapittel fem diskuteres empirien med bakgrunn i hovedinntrykk fra intervjuene, teori og egne refleksjoner. Kapittel seks er det forsøkt å gi en konklusjonen til oppgaven. Kapittel sju er referanser. På slutten av oppgaven finner man vedlegg.

2.0 Teoretisk utgangspunkt

Under vil det gjøres rede for teori som er relevant for oppgaven. I oppgaven har jeg valgt å ta med teorien om familiestruktur som er basert på Salvador Minuchin sin tankegang om hvordan familiene er strukturert. Familiestruktur er relevant fordi mange av familiene har måtte reorganisert seg under pandemien. Med reorganisering menes det at familiene måtte finne nye måter å være sammen på. Familier måtte reorganisere seg gjennom å endre på hverdagsstrukturen sin på grunn av restriksjoner. I det neste avsnittet har jeg valgt å ta med Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell for å forstå menneskelig utvikling innenfor et helhetlig perspektiv. Han opererer med ulike nivåer i modellen sin. Det er i oppgaven laget en egen modell inspirert av Bronfenbrenner. Modellen er relevant med henhold til individets og familiens utvikling under pandemien. I oppgaven har jeg valgt å skille ut ungdommer som en egen kategori fordi de er i en spesiell fase i livet. Ungdommene er muligens en gruppe som har blitt hardt rammet av pandemien. Oppgaven tar for seg Erikson fasen om ungdom. De

andre Erikson fasene er også relevant for oppgaven, men på bakgrunn av plassmangel valgte jeg å fokusere på ungdomsfasen. I det neste avsnittet har jeg valgt å ta med teori om profesjonsutøvelse for å besvare del to av problemstillingen. Teorien om bakkebyråkratiet av Lipsky. Til slutt har jeg med tidligere forskning som er relevant for oppgaven som helhet.

2.1 Familiestruktur

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for familiestruktur. Det har sin relevans i oppgaven fordi koronapandemien har gjort at familiene har lagt om sin hverdagsstruktur og forholdt seg til hverandre som en familie på en annen måte enn de har vært vant med. For å gjøre rede for familiestruktur er det tatt utgangspunktet i Salvador Minuchin og den strukturell familierapi.

Salvador Minuchin definerer familiestruktur slik «*De usynlige oppsatte funksjonelle krav som styrer den måten medlemmene interagerer på*» (Jensen, 2009, s.104). Familiestruktur er nøkkelen til å forstå familiodynamikk i den strukturelle familierapien. Struktur handler om måten man organiserer seg som familie i forhold til hverandre. Gjennom transaksjonsmønster familiemedlemmer har med hverandre, oppstår det visse strukturer. Det er når mønstre gjentar seg det danner definisjoner av forholdet innad i familien. Et eksempel på dette er når en mor ber barnet legge seg og barnet gjør det. Det viser til en interaksjon over hvem mor er i forhold til barnet og hvem barnet er i relasjon med mor. Når slike hendelser gjentar seg blir det en transaksjon over hvem som er barnet og hvem som er moren (Jensen, 2009, s.104). For at en familie skal kunne ivareta medlemmenes psykososiale liv, må den ha mange mønstre å velge mellom, det skal være rom for utvikling og forandring i familien. Familien må også klare å sette i gang et mønster som gjenoppretter balansen hvis utvikling eller forandring truer med å rakne familien (Jensen, 2009, s.104).

En familie er et system som kontinuerlig er i forandring. Forandring i familier skjer gjennom prosesser som påvirker familien fra to sider: Det første er forandringen som skjer innad i familien fordi familiemedlemmene utvikles og forandres. Det andre er at familien tilpasser seg forandrede ytre omstendigheter. For at familiene skal klare å finne ut av disse indre og ytre kravene, kreves det omforming av familiemedlemmers posisjon i relasjon til hverandre. (Jensen, 2009, s.107). Slik Johnsen skriver i «Lærebok i familierapi» er at familier utsettes for utfordringer som de må svare på. Familien må finne en måte å reorganisere seg på. Når man ser på familier over tid er det ønskelig med stabilitet. Perioder med stabilitet kan avbrytes med perioder med krise eller ubalanse (Johnsen et al., 2015. S.103-104). Vi kan da si at

familier gjennomgår perioder med *stabilitet-kriser-reorganisering- og gjenoppbyggelse av stabilitet* (Jensen, 2009, s.103). Mange familier vil da klare å reorganisere seg for å klare å opprettholde en stabilitet og struktur. Mens noen familier kan også stoppe opp og bli fanget i «krisesituasjonen». Familier kan ha behov for hjelp (Johnsen.et al., 2015. S.103-104). For å relatere dette til pandemien kan vi se på koronapandemien som en krise utenifra som rammet alle familier i Norge.

Under koronapandemien har familier med barn og ungdom vært nødt til å møte denne krisen med å omstrukturere seg som familie. Familier har under nedstegning måtte være hjemme og forholdt seg til hverandre. Det som var hverdagsstrukturen med å dra på jobb, kjøre barn på skole/barnehage og fritidsaktivitet forsvant. Noen foreldre mistet også jobben sin som førte til en forandring i familiens økonomiske hverdag. Noen foreldre jobbet hjemmefra, hadde barna på hjemmeskole. For barn og unge ble foreldrene sin oppfølgingsrolle viktigere. Man kan tenke seg at dette førte til at de fleste familiene klarte å møte den ytre krisen og reorganiserte seg som familie. Samtidig kan det tenkes at det har ført til at noen familier ikke klarte å møte den «krisesituasjonen» og ble stående fast i en dårlig struktur. Det er ofte familier som har vanskelig for å rekonstruere seg og møte overganger og kriser på en hensiktsmessig måte som søker hjelp eller blir meldt til barnevernstjenesten. Det passer her bra å se videre på Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell, dette for å forstå hvordan pandemien kunne ha spilt en rolle for utvikling.

2.2 Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell

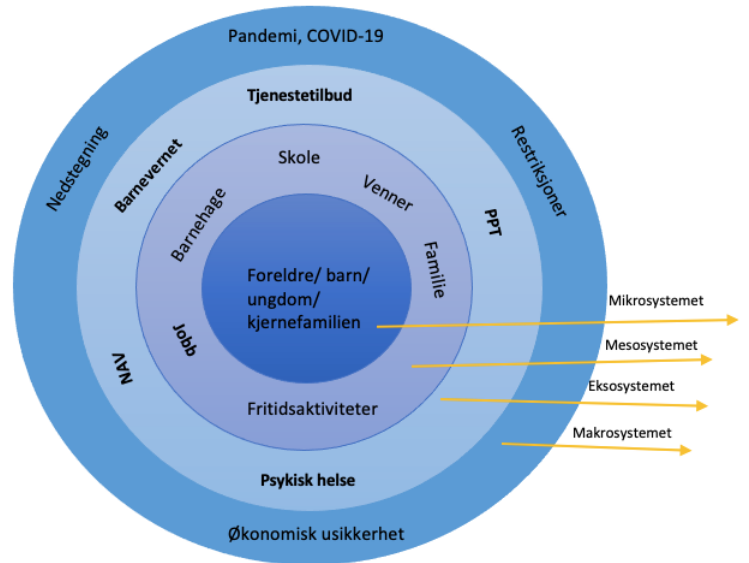
Urie Bronfenbrenner har skrevet boken: *The ecology of Human development, experiments by nature and design* (1979). Han gjør i boken rede for faktorer som påvirker et oppvekstmiljø. Han har laget en utviklingsøkologisk modell som forklarer helheten i utviklingen til barn, unge og voksne (Bronfenbrenner, 1979). Bronfenbrenner oppfatter miljøet som flere sammenhengende strukturer hvor den ene strukturen utgjør kjernen i den andre. Han forklarer det økologiske miljøet med et sett av russiske dukker hvor den ene puttes i den andre (Bronfenbrenner, 1979). Det er disse nivåene av flere sett han kaller for: Mikrosystem, mesosystem, eksosystem og makrosystemer. (Bronfenbrenner, 1979). Sirklene sklir over i hverandre. Som en inspirasjon fra Bronfenbrenner (1979) sin utviklingsøkologiske modell har

jeg laget en modell for å henvise til utvikling under pandemien og hvordan denne teorien er relevant for oppgaven som illustreres på høyre side:

Mikrosystemet er den innerste sirkelen i systemet. Bronfenbrenner definerer det på denne måten: “*A microsystem is a pattern of activities, roles, and interpersonal relations experienced by the developing person in a given setting with particular physical and material characteristics*” (Bronfenbrenner, 1979 s.22). Mikronivå er hvor en

person er i direkte kontakt med andre mennesker, ting eller symboler. Dette omhandler ofte samhandling med familie, venner, barnehage, nabolag, skoler, idrettslag og arbeidsplass. Det utgjør en kontekst for et fellesskap hvor mennesker samhandler ansikt til ansikt (Bronfenbrenner, 1979). Bronfenbrenner forklarer at en av forutsetningene for at et mikrosystem skal eksistere er at det finnes et felles fokus og at det er foregår proksimale prosesser. Med proksimale prosesser menes det et spesifikt mønster av aktiviteter, roller og interpersonlig relasjoner som en person erfarer i en gitt kontekst. Mikrosystemet handler om de sosiale situasjonene en person i det daglige befinner seg i og der man selv blir påvirket av andre eller påvirker andre. I de første leveårene er dette hjemmet, eller som vi ser i modellen: kjernefamilien, men etter hvert blir barnehage, skoler og fritidsaktiviteter viktige arenaer (Bronfenbrenner, 1979). For å relatere dette til problemstillingen og pandemien ble mange barn, unge og foreldre i mindre kontakt og samhandlet mindre med andre. Under nedstegning av samfunnet hadde barn i skolealder hjemmeskole og fritidsaktivitet var stengt, noe som førte til mindre ansikt-til-ansikt kontakt med jevnaldrende. Dette kan ifølge modellen til Bronfenbrenner være med på å påvirke utvikling i en annen retning. Kjernefamilier var likevel sammen og hadde ansikt til ansikt kontakt og samhandlet til tross for at aktiviteter var begrenset. Dette kan ha vært en sårbarhetsfaktor under pandemien, samtidig som det kan tenkes at familier fikk tilbragt mer tid sammen.

Mesosystemet omfatter relasjoner mellom to eller flere settinger der den utviklende personen deltar aktivt. Eksempel på en slik setting er et barns relasjon mellom hjem, skole, jevnaldrende, fritidsaktiviteter der barnet samhandler med andre. Det omhandler også voksnes

relasjon til familie, arbeid og sosialt liv. Det beskriver samspill og kommunikasjon (Bronfenbrenner, 1979). For å trekke paralleller til oppgaven kan et samarbeid mellom hjemmet og barnevernstjenesten kalles et samarbeid på mesosystemnivå. Mesosystemet er et system av mikrosystemer. Et mesosystemet dannes eller utvides når den utviklede personen går inn i en ny setting og det er her Bronfenbrenner snakker om de økologiske overgangene som forekommer gjennom hele livet og er med på å beskrive endringer i menneskets utvikling. Eksempler på slike overganger er mor og barn kommer hjem fra sykehuset, overgang fra barn til ungdom (Bronfenbrenner, 1979). Vi kan også tenke oss at en overgang ble stor for mange familier når pandemien kom og det ble endringer i kontekst. Endring i kontekst fra at barn i skolealder gikk fra å være på skolen til å måtte ha hjemmeskole. Eller at barnet ikke kunne delta på fritidsaktiviteter. Kommunikasjon gjennom telefon, teams, epost og lignende ble ekstra viktig for familier som var under oppfølging av barnevernstjenesten.

Eksosystemet referer til mikromiljøer som påvirker barn, unge og voksne selv om den utviklede personen ikke er i direkte kontakt med disse miljøene. Det kan være en eller flere kontekster personen ikke deltar aktivt i, men handlingene og beslutningene vil påvirke den konteksten personen deltar i (Bronfenbrenner, 1979). Et eksempel på dette kan være at foreldre som får veiledning fra barnevernstjenesten vil mest sannsynlig kunne gi barna sine bedre omsorg. Barnet er ikke direkte involvert i veiledningen, men veiledningen vil påvirke barnet da det er foreldrene som utøver det de har lært. For å relatere til modellen over blir også tjenestetilbudet barnevernet tilbyr påvirket av det som skjer på makronivå, covid-19 restriksjoner. Det kan igjen ha påvirket tjenestetilbudet til barn og foreldre på eksosystemet, som igjen påvirker at familiene ikke får nok hjelp som går utover de på mikronivå.

Makrosystemet er den ytterste sirkelen. Makrosystemet referer til andre mønstre som kultur, trosretninger, ideologier, økonomiske forhold og klassekultur. Det inkluderer også lovverket og politikk. Faktorer på makrosystemet påvirker de tre forgående systemene. Bronfenbrenner trekker frem at endring av lovverk eller økonomiske bevilgninger kan få konsekvenser for et godt samspill og samarbeid på meso- og mikronivå (Bronfenbrenner, 1979). For å knytte makrosystemet opp mot pandemi tok myndighetene avgjørelse om nedstegning og strenge restriksjoner under pandemien. Dette kan ha påvirket barnevernsansattes mulighet til å gjennomføre jobben sin som igjen påvirker tjenestetilbudet familiene får. De lokale restriksjonene har også bidratt til å påvirke barn og unges tilbud under pandemien. Vi skal videre se på en annen utviklingsteori av Erikson.

2.3 Erikson utviklingsteori om ungdom

I dette avsnittet vil oppgaven ta for seg utviklingsteori om ungdom. Dette er relevant for oppgaven da mange av barnevernsansatte jobber med familier som også består av ungdommer. Ungdommer er i en sårbar fase da de holder på å utvikle seg til å bli voksne. Vegen til å bli voksen er det Erikson fasen om ungdom tar for seg. Erikson skriver om ulike psykososiale faser. De ulike stadiene i livet er knyttet til nære relasjoner til forskjellige mennesker. Når barn er i spedbarnsalder er det foreldrene som er viktig, i barneårene er foreldrene fortsatt viktig, men også lekekameratene blir viktige. I ungdomsårene blir venner og eventuelt partner viktig for utvikling. Når man så går over til voksen alder er det ektefelle, barn og arbeidskollegaer som er viktig for utviklingen (Håkonsen, 2015). Erikson har laget åtte ulike faser og i det som blir presentert under har jeg valgt å sette søkelys på ungdommer og deres fase av utvikling. Det er et viktig poeng at de forgående stadiene er viktig for hvordan en ungdom vil klare å videreutvikle seg i ungdomsårene (Håkonsen, 2015).

Erikson kaller fasen for *Identitet versus forvirring (ca. 14-20 år)*. Erikson mener at forandringen som skjer i ungdomsårene er dramatiske. Han begrunner dette med biologiske faktorer (hormonelle forandringer og fysisk utvikling), og på grunn av den sosiale utviklingen. Erikson beskriver at denne alderen blir påvirket av seksuell modning og utprøving av seksualitet som bidrar til store følelsesmessige svingninger. Voksenlivet kommer stadig nærmere på ungdommene, det er derfor mange ungdommer gjenopplever tidligere livskriser. Ungdomsfasen er viktig for utvikling av egoidentitet. For at ungdommen skal få til den utviklingen best mulig mener Erikson at det må foreligge en opplevelse av mening og forutsigbarhet i livet, der ungdommen har en følelse av å kontrollere livet sitt. Krisen i ungdomsfasen er knyttet til forvirring rundt egen person, hvem er jeg? hva skal jeg bli? For å kompensere for at man enda ikke har funnet ut av egoidentitet vil unge mennesker ofte knytte seg til vennegrupper eller andre grupper som kan tilby en identitet innenfor bestemte kulturer eller ideologier (Håkonsen, s.57, 2015).

Grunnen til at teorien er relevant for denne oppgaven er at pandemien har spilt inn ulike faktorer på ungdommene. Pandemien førte til at samfunnet hadde store begrensninger og mange restriksjoner som alle måtte forholde seg til, ungdommer også. Slik Erikson beskriver skal ungdommer finne ut av «Hvem skal jeg bli?», med et samfunn full av begrensninger er det vanskelig å finne vegen til voksenlivet og hvem de er som person. Det er viktig å kunne

møte venner og utfolde seg selv på ulike arenaer for å skape identitet. Noe som ble vanskelig for ungdom under pandemien.

2.4 Profesjonsutøvelse under pandemien

For å forklare profesjonsutøvelse under pandemien tar oppgaven å for seg boken til Amerikaneren Michael Lipsky: *Street-Level Bureaucracy- Dilemmas of the individual in public service (2010)*. Kall på norsk bakkebyråkratiteorien. Lipsky trekker frem flere dilemmaer i forskningen sin av å være bakkebyråkrater. I avsnittet er det fokus på de politiske rammene og profesjonsutøvelsen til ansatte. Formålet med å ha med dette er å forstå hvordan rammer påvirker god profesjonsutøvelse og arbeid i krise.

Verden har tidligere opplevd kriser som naturkatastrofer, økonomisk kollaps og sykdommer. Pandemien er ikke den eneste krisen. Kriser skaper fort usikkerheter og hastverk noe som innbyggere, politiske myndigheter og offentlige etater får testet seg i. Når kriser oppstår resulterer dette ofte i nye retningslinjer og det har innvirkning på rollen til de som jobber i det offentlige (Davidovitz et al., 2020).

Teorien om bakkebyråkratiet omfatter de offentlige ansatte som er i direkte kontakt med innbyggere i løpet av jobbhverdagen deres og som har betydelig skjønnsutøvelse i arbeidet sitt. Lipsky kaller disse for bakkebyråkrater (Lipsky, 2010. S.4). Bakkebyråkrater leverer tjenester gjennom interaksjon med innbyggere og de skaper politikken gjennom den daglige aktiviteten. Den praksisen bakkebyråkratene gjennomfører blir den offentlige politikken. Lipsky hevder at bakkebyråkratene former praksisen gjennom daglige rutiner, skjønnsutøvelse, tolkning av lovverk og mangel på ressurser (Lipsky, 2010). En av flere typiske bakkebyråkrater er sosialarbeidere i offentlig tjeneste. Vi kan derfor si at en del av bakkebyråkrater jobber i den offentlige barnevernstjenesten i Norge.

Bakkebyråkrater har en forpliktelse til offentlige tjeneste og opplever også høye forventninger til å tjene samfunnet. Bakkebyråkrater jobber i kritiske situasjoner med mangel på ressurser og høy arbeidsbelastning. Lipsky trekker frem at de som har slike jobber også i krisesituasjoner har en betydelig mulighet til å utøve skjønn (Lipsky, 2010). Bakkebyråkrater skal forholde seg til systemet med rammer samtidig som de skal yte praksis direkte til innbyggerne, og de har stor arbeidsbelastning (Lipsky, 2010).

Under pandemien ble barnevernstjenestene i Norge definert som en samfunnskritisk funksjon (NOU 2021: 6). Slik Lipsky beskriver det, er det forventninger til de som jobber som bakkebyråkrater (Lipsky, 2010). Når regjeringen i Norge definerte barnevernstjenesten med samfunnskritiske oppgaver, skaper dette ytterligere forventninger fra tjenestemottakerne. Det er mye som tyder på at arbeid under nødsituasjoner og i kriser øker stressfaktorer og risiko for de som jobber som bakkebyråkrater. Noen av risikoene som trekkes frem er traumatisk stress, utbrenthet, angst og depresjon (Davidovitz et al., 2020). Lipsky trekker også frem at veiledning og personlige ressurser er viktig for hvordan man håndterer utfordringer i arbeidshverdagen (Lipsky, 2010).

Implementering av nye restriksjoner i Norge skapte økt press på bakkebyråkratene da de fikk tilleggsoppgaver. En av oppgavene var for eksempel å overholde meteren til klientene sine og unngå for mange nærkontakter. Mange barnevernsansatte hadde hjemmekontor noe som gjorde at ansatte ikke lenger hadde det sosiale i arbeidsmiljøet. Det kunne for bakkebyråkrater skape forvirring da det hyppige kom nye restriksjoner og smittebølger som skapte raske endringer.

Skjønnsutøvelse under pandemien var noe barnevernsansatte kunne bruke gjennom at de prioriterte saker etter det som hastet mest. Jobbene til bakkebyråkratene involverer komplekse oppgaver der regler, retningslinjer eller instruksjoner ikke kan avgrenses og settes i standardiserte formater. Lipsky trekker frem noen grunner til dette. En av de er at bakkebyråkratene har med menneskelig dimensjoner å gjøre noe som krever sensitive observasjoner og vurderinger, det er vanskelig om ansatte skal forholde seg til standardiserte maler der alt skal behandles likt (Lipsky, 2010).

Det kan være en utfordring for mange barnevernsansatte å skulle behandle alle familiene likt da alle familier har individuelle behov. Det ble også en utfordring for bakkebyråkratene å gjennomføre observasjoner da det var begrenset mulighet for fysisk kontakt. Et eksempel er at barnevernsansatte er på hjembesøk hos familier. De observerer samspill og hjemmeforholdene til barnet. Dette ble det vanskeligere å gjennomføre under restriksjoner og spesielt under nedstegning. Det kan derfor sies at for mange av de ansatte som jobbet som bakkebyråkrater under pandemien følt på ekstra stress da myndighetene kom med ekstra oppgaver og belastninger til en allerede presset tjeneste. Lipsky skriver også at skjønnsutøvelse under press og ressursmangel både i form av tilgang på informasjon, tid og for mange klienter gjør at

avgjørelser basert på skjønn kan bli mangelfulle og for lite vurdert (Lipsky, 2010). Som følge av ressursmangel oppgir også Lipsky at de ansatte kan oppleve et større selvstendig ansvar for sakene sine og klienter til tross for at det er en samlet enhet eller institusjon (Lipsky, 2010).

En siste faktor er hvordan ansatte i bakkebyråkратиene klarer å håndtere ressursmangelen og belastningen. Lipsky trekker frem flere punkt, deriblant modifisering av arbeidet. Med dette mener han at bakkebyråkratene gjør selv tilpasninger for å «overleve» ressursmangelen, Lipsky mener dette fører til at bakkebyråkratene har mindre/lavere mål for arbeidet, slik at oppgavene blir gjennomførbare og ikke nødvendigvis har stor kvalitet over seg (Lipsky, 2010). Teorien til Lipsky vil bli tatt med videre i diskusjonsdelen. Hans teori kan brukes til å forstå hvordan ansatte opplevde å jobbe med familier under pandemien. Vi vil nå se videre på tidligere forskning på feltet.

2.5 Tidligere forskning

Under det neste avsnittet tar oppgaven for seg tidligere forskning som er relevant for oppgaven, det er viktig å ta med tidligere forskning som et bakteppe for å finne svar på problemstillingen.

2.5.1 Familier under pandemien

Som følge av nedstegningen 12.mars i 2020 ble skoler og fritidsaktiviteter stengt ned. Barn og ungdommer måtte ha hjemmeskole og mange foreldre hadde hjemmekontor. I rapporten til FHI kom det frem at barn under nedstegningen av skolen følte seg mindre triste, redde, urolige, usikre og sinte. Det viste seg likevel at barna var mer ensomme og hadde lavere konsentrasjon og mer søvnvansker enn tidligere. Det var også barn som opplevde hjemmeskole som positivt. Barna som hadde positive opplevelser med hjemmeskole, rapporterte også om mindre emosjonelle og kognitive vansker. Barn som opplevde stress og ustabilitet i familiene rapporterte om vansker emosjonelt samt flere bekymringer. Barn som savnet vennene sine rapporterte om høyere emosjonelle vansker. Det var spesielt elever som slet med sosial angst eller lettere skolevegring, eller hadde det vanskelig i skolesituasjoner som satte pris på hjemmeskole (Nøkkelby et al., 2021, s.20-28).

Geirdal et al. gjennomførte en tverrnasjonal studiet på tvers av land som Norge, USA, Storbritannia og Australia. Det er en tverrsnittbasert nettbasert undersøkelse som ble

gjennomført mellom April-November 2020. Det var 7284 personer som svarte på spørsmål. Studiet utforsket stabilitet og endring i mental helse, livskvalitet, velvære og ensomhet i det tidlige stadiet og ni måneder etter at tiltakene for sosial distansering og periodiske nedstegning, justert av demografiske variabler. Det viktigste funnet i artikkelen er nivåene av emosjonell nød, livskvalitet, velvære og ensomhet var stabil eller ble dårligere over tid under pandemien. I Norge ble det rapportert om et høyere nivå av følelsesmessig plager, redusert livskvalitet, lite trivsel og et høyere nivå av ensomhet som følge av pandemien. Funnene var tydelig assosiert til pandemien (Geirdal et al. 2021).

Det ble også sett på familiens hverdagsliv og foreldrenes opplevelse av å jobbe samt utøve omsorg. Noen familier rapporterte om positive opplevelser, en pustepause fra hektisk hverdag. Noen rapporterte om at det var vanskelig å holde barna motivert til skolearbeid og at det oppsto lettere konflikter mellom foreldre og barn, noe som gikk utover trivselen hjemme. Mange av foreldrene hadde vanskelig for å følge opp de eldre barna med hjemmeskole og var bekymret for den faglige utviklingen. Det var flere foreldre som rapporterte om lavere foreldrestress, depresjon og anst. Reduksjonen i depresjon og sinne mot barna rundt måltider ble forbundet med mindre foreldrestress (Nøkkkelby et al., 2021).

Familieverntjenesten rundt om i Norge rapporterte om endring i type henvendelser og familieforhold. Mange familier opplevde gjennomgående en bedring i hjemmesituasjonen når pandemien inntraff. Det ble rapportert om mindre stress, mer tid med familien og de hadde derfor ikke lenger behov for familievernkontoret. Mens andre familier opplevde situasjonen som forverret av sosiale og fysiske restriksjoner, men også den økonomiske situasjonen og usikker arbeidssituasjon (Nøkkkelby et al., 2021). Forskningen til Geirdal (2021) viser hvor viktig jobb var for den mentale helsen under pandemien. De som var sysselsatt hadde høyere nivå av psykososialt velvære og livskvalitet, mens de som ikke var i jobb hadde mindre samhandling med andre og mer sosialt isolert. Under pandemien var sosial distansering, det å holde avstand en restriksjon. De som sto uten arbeid, kunne derfor oppleve et høyere nivå av psykiske plager (Geirdal et al., 2021). Tidligere forskning før pandemien var et faktum, underbygger nettopp hvor viktig jobb er for psykisk helse og økonomisk trygghet.

Når vi først er inne på økonomi og jobb er det viktig se på den sosioøkonomiske statusen til familier under oppfølging av barnevernet. Kojan et al. (2021), publiserte en rapport om *Barnevern og sosioøkonomisk ulikhet* (Kojan et al, 2021). Rapporten viser at barn med

tilhørighet til familier med lav sosioøkonomisk status er overrepresentert i barnevernet. Grunnen til det er sammensatt av utdanning, arbeidsforhold, helsesituasjon og minoritetsrelaterte forhold. Grupper med lav sosioøkonomisk status ser oftere ut til å motta veiledning fra barnevernstjenesten til tross for at det i liten grad er rettet mot sosioøkonomiske forhold. Arbeidsledighet er en indikator på levestandard. Det som er et interessant mønster i rapporten er at kommuner som har høy arbeidsledighet har redusert sannsynlighet for å motta tiltak fra barnevernstjenesten sammenlignet med kommuner som har lav arbeidsledighet. Man skulle tro det var omvendt, der det er høy arbeidsledighet er det også flere barnevernstiltak. Rapporten viser marginale forskjeller, men barn som vokser opp med lav sosioøkonomisk status kommer dårligere ut, både i forhold til utdanning og sosialhjelp som unge voksne enn barn som vokser opp med middels/høy sosioøkonomisk bakgrunn (Kojan et al, 2021, s.10). Rapporten viser at sosiale og økonomiske utfordringer påvirker barn og foreldres hverdagsliv. Økonomiske utfordringer i en familie skaper store stressfaktorer hos foreldre og påvirker foreldrerollen og hverdagslivet i stor grad (Kojan et al, 2021).

Geirdal et al. (2021) forsket på følelsesmessige plager. Et av funnene i studiet som hun gjennomførte viste at å leve sammen med noen ga mindre følelsesmessige plager. Personer som hadde andre å leve sammen med hadde bedre livskvalitet, opplevde mindre ensomhet og bedre velvære (Geirdal et al., 2021). For mange av familiene som har oppfølging av barnevernstjenesten kunne dette være tilfelle. Det kan forklares med at de fikk mer tid til hverandre og opplevde at de var en del av noe større enn seg selv. Det kan tenke seg at det var verre for de menneskene som bodde for seg selv og måtte leve i nedstegningen alene. En annen gruppe det kan tenkes pandemien har rammet hardt er ungdommer.

2.5.2 Unge voksne og ungdommer under pandemien

Geirdal et al. (2021) undersøkte dette med alder om hvordan emosjonell nød, livskvalitet, velvære og ensomhet inntraff ulikt. Alderen på de som deltok i undersøkelsen var mellom 18-75 år. Funn viser at de med høyere alder ser ut til å håndtere pandemien på en bedre måte enn hva yngre gjør når det gjelder de følelsesmessige plagene som dårligere livskvalitet, velvære og ensomhet. Funn viser at unge mennesker har en større belastning på den mentale helsen og har flere negative følelser. Depresjon og angst skårer de eldre lavere på. Det kan forklares med at pandemien satte begrensinger for opplevelser. Ungdommer er i utgangspunktet flinke til å se fremover. Under pandemien kan det være mange ungdommer som opplevde at fremtiden og hverdagen er satt på vent på grunn av tap av den sosiale interaksjonen med

andre. Mens de eldre på sin side har levd et liv og kan se tilbake på gode minner og livserfaringer. Mange eldre har allerede en verktøykasse for å håndtere stressede situasjoner og endringer i hverdagen. Mange ungdommer holder på å etablere en verktøykasse og for ungdommer ble pandemien et tegn på store endringer i hverdagen (Geirdal et al., 2021).

På den ene siden ser vi pandemiens negative sider på ungdom. En studie gjort under pandemien av Bakken et al. om «*Oslo-ungdom i koronatiden*» viser til overraskende funn. Det ble her gitt ut spørreskjema til ungdommer mellom 13 og 19 år. Tre av fire ungdommer mente at pandemien i noen eller stor grad hadde påvirket livet deres i en positiv retning. De fleste ungdommer i undersøkelsen mente at det var mer positivt enn negativt med pandemien, men det gjaldt ikke alle. Det var flere ungdommer som opplevde hverdagen som lite motiverende, savnet venner og lærere. Noen ungdommer opplevde at det var mer krangel i familien og en del var plaget av ensomhet. Rapporten viser at mange ungdommer brukte mer tid på å gjøre hyggelige ting med familien. Det var en marginal forskjell, men de familiene med høyere sosioøkonomisk status brukte mer tid på å gjøre hyggelige ting med familien (Bakken et al., 2020). Bakken et al. har også gjort en studie i ettertid hvor man får innblikk i hvordan ungdommers liv har vært ett år etter nedstegning og restriksjoner.

2.5.3 Endringer i arbeidshverdagen for ansatte i barnevernstjenesten

Tidligere så vi på hvordan profesjonsutøvelsen kan bli påvirket av politiske rammer.

Hverdagen til barnevernsansatte ble endret av politiske beslutninger under pandemien. Det er kommet flere rapporter som omfavner dette. Blant annet fra Folkehelseinstituttet (FHI) som har skrevet en rapport som heter «*konsekvenser av covid-19. Pandemien for barn og unges liv og psykisk helse – oppdatering av en hurtigoversikt*». Rapporten er en hurtigoversikt og bygger på et systematisk litteratursøk. Hurtigoversikten inkluderer 81 studier fra 22 OECD-land hvor 16 er fra Norge. Rapporten ble skrevet vår/sommer 2020. I rapporten delte de resultatet i fem tematiske kategorier: familieforhold, vold og barnevern, psykisk helse – generell populasjon, psykisk helse – grupper med spesifikke lidelser og læring og skolen (Nøkkkelby et al., 2021).

Under kategorien familieforhold, vold og barnevern viser det at i USA var det en nedgang i rapportering om vold mot barn under nedstegningen på rundt 55% og dette uavhengig av type vold. Skole og barnehage hadde minst innrapportering. Dette har sammenheng med at barn og unge brukte mer tid hjemme enn på skolen og barnehagen (Nøkkkelby et al., 2021 s.20). I

Norge ble arbeidet med vold og overgrep i barnevernstjenesten prioritert, det fikk også tettere og raskere oppfølging enn i normalsituasjon. Det ble rapportert om store forskjeller på antall meldinger om vold og overgrep mellom Mars og Juni/Juli. Noen tjenester opplevde lite/ingen meldinger, mens andre tjenester mottok flere meldinger om vold enn hva de tidligere har gjort. Det var flere barnevernstjenester som ga uttrykk for at stengte skoler og barnehager også endret på undersøkelsesstrategien deres som gjorde at familier fikk oppfølging tidligere enn ellers samt at det ble frigjort en del tidsressurser da det var færre eksterne møter (Nøkkkelby et al., 2021 s.20).

Tveito et al. (2021) publiserte på vegne av Bufdir en studie i 2021 om barnevern i krisetid. Det ble gjennomført en kvalitativ studie basert på intervjuer med 20 barnevernsledere ved 20 barnevernstjenester. De så blant annet på hvilke konsekvenser pandemien fikk for barnevernstjenestens generelle drift. Studie underbygger det Nøkkkelby et al. (2021) har skrevet i sin studie nemlig at noen tjenester opplevde å ikke ha mottatt meldinger om vold og overgrep over en periode mens andre opplevde at meldingene de mottok handlet i større grad om vold og at det handlet om familien var mer isolert som følge av nedstegningen. Tveito et al. (2021) trekker også frem at barnevernsledere opplevde en raskere og tettere oppfølging enn hva som var tilfelle i en normalsituasjon. For ansatte har det vært perioder hvor de hadde hjemmekontor. Hvor flere delte tjenesten inn i vaktlag og rullerte mellom fysisk oppmøte og hjemmekontor (Tveito et al., 2021, s.7-8).

3.0 Metode

I metodekapittelet gjøres det rede for metodologisk fremgangsmåte. Her beskrives det valg av metode, dybdeintervju, litratur søk, utvalg av forskningsdeltakere, intervjuguide, gjennomføring av intervjuene, transkribering, analyse og forskningsetikk.

3.1 Kvalitativ metode

Kvalitative tilnæringer er komplekse og mangfoldige. Formålet med kvalitativ forskning er ofte å analysere meninger og fortolkninger. Kvalitative forskere forsøker å se virkeligheten fra de som studeres sitt perspektiv og prøver derfor å forstå betydningen som fenomener har for de involverte. Det vil si at den virkeligheten vi som forskere prøver å få innsikt i er allerede fortolket av de menneskene som studeres. Kvalitativ analyse er ikke en-til-en gjengivelse av de perspektivene som studeres, men det er en analytisk fortolkning av dem (Järvinen et al.

2017, s.10). For å knytte dette opp mot forskningsprosjektet kan vi si at forskningsdeltakerne som deltok i forskningen allerede har skapt meninger og fortolkninger om problemstillingen min. Oppgaven min som mottaker er å prøve å forstå deres meninger og fortolkninger og det har jeg gjort gjennom å gjøre en analyse.

Kvalitativ metode passer godt inn om man ønsker en forståelse av fenomenet, fremfor å forklare de (Tjora, 2013, s.90). Noe jeg opplever er viktig i dette prosjektet er nettopp å få en forståelse av hvordan ansatte i barnevernstjenesten har håndtert jobben sin under pandemien og hvordan pandemien har hatt innvirkning på familiene de jobber med. Det gjøres et forsøk i oppgaven på å forstå barnevernsansattes inntrykk og fortolkninger av pandemiens innvirkninger på både familiene og deres jobb. Det er gjort fem dybdeintervju. Oppgaven vil nå gi en kort beskrivelse av hva dybdeintervju er.

3.2 Dybdeintervju

Målet med dybdeintervju er i hovedsak å skape en situasjon for en relativt fri samtale som holder seg rundt noen spesifikke temaer som er bestemt på forhånd. Det er viktig med en avslappet stemning og en grei tidsramme når man gjennomfører dybdeintervju. Man stiller åpne spørsmål som forskningsdeltakerne har en mulighet til å gå i dybden på, der hvor de har mye å fortelle. (Tjora, 2013, s.90). Jeg valgte dybdeintervju fordi det passet best med problemstillingen min. Jeg er ute etter erfaringer og opplevelser ansatte i de to barnevernstjenestene har. Som hovedregel brukes dybdeintervju der man ønsker å studere meninger, holdninger og erfaringer. Forskningsdeltakerne er den subjektive og det er deres livsverden man er ute etter (Tjora, 2013, s.91). Jeg ønsker å forstå hvordan forskningsdeltakerne reflekterer over spørsmålene jeg stiller de og hvilken opplevelse de har av korona pandemien i relasjon til arbeidet deres. En kan derfor si at dybdeintervju er basert på et fenomenologisk perspektiv (Tjora, 2013, s.91).

3.3 Litteratursøk

Jeg valgte å benytte meg at systematisk litteratursøk i oppgaven. Grunnen til bruken av litteratursøk er å fange opp relevant litteratur for å besvare problemstillingen. I litteratursøket er det laget en skjematisk oversikt over søkene som er gjort. Søkestrategien min startet med å bruke begreper og ord som var relevant i forhold til problemstillingen. Blant databaser som

ble brukt er Oria og Google Scholar. Noen av mine søkeord har vært barnevernet* covid-19* barnevernet korona*.

3.4 Utvalg

I kvalitative intervjustudier fortas det et utvalg av forskningsdeltakere som trolig vil klare å reflektere over det aktuelle temaet som skal forskes på (Tjora, 2013, s.128). Når det skulle gjøres et utvalg var jeg spent på om det var vanskelig å rekruttere forskningsdeltakere, da min grunnleggende antakelse var at barnevernstjenestene er travle. I oppgaven var det tenkt seks deltakere. Målet var å ha to forskjellige barnevernsjester for å sammenligne, hvor det var tre deltakere fra hver barnevernstjeneste. Første tanke var intervju med familierapeuter som jobber innenfor barnevernet. Det ble noe utfordring å skaffe forskningsdeltakere generelt. Jeg sendte mange henvendelser til ulike tjenester i en storby. De fleste svarte at de hadde for høyt arbeidspress og lite tilgjengelig ressurser som kunne stille til intervju. Det ble mange avslag før jeg til slutt fikk «ja» fra en tjeneste i storbyen. Tiden gikk og jeg fant derfor ut at jeg heller kunne lete etter andre forskningsdeltakere i en annen by. Det endte derfor med at jeg fikk «ja» fra en mellomstor by. Jeg fikk tak i fem forskningsdeltakere. Tre forskningsdeltakere fra den større byen og to forskningsdeltakere fra den mindre byen. Tanken var da å få en blanding av forskningsdeltakere som jobbet med tiltak og undersøkelse.

Tjora uttaler også at det ikke er uvanlig at rekruttering av forskningsdeltakere er vanskelig, og at man sitter igjen med en følelse av at det blir noen erfaringer man ikke får undersøkt (Tjora, 2013, s.129). Kriterier til rekrutteringen var at de skulle være ansatt i barnevernstjenesten og jobbet med familier når koronakrisen inntraff Norge i 2020. Det kunne derfor ikke være noen som startet i barnevernstjenesten i 2021, da kan oppgaven ha tatt en annen retning.

Vedkommende har muligens ikke besittet kunnskap om hvordan det var å jobbe med familiene, samt om man har opplevd noen faktorer som har påvirket familiene. En av de personene jeg kunne intervju i en mellomstor by hadde ikke jobbet under pandemien. Siden oppgaven tok utgangspunktet i pandemien så var ikke den ene forskningsdeltakeren aktuell. Grunnet tidspress bestemte jeg meg for at fem forskningsdeltakere er nok og at jeg ut ifra de fem intervjuene skal klare å besvare problemstillingen.

En eventuell svakhet i studiet er at intervjuene ble gjennomført i slutten av 2021 og begynnelsen av 2022. Det kan være mange momenter som er glemt på veien av de ansatte. Spesielt siden selve nedstegningen i 2020. Det er også gjort intervju med fem personer og det

kan ikke representere en hel tjeneste. Det er i studiet tatt utgangspunktet i subjektive meninger til enkeltpersoner og gjort fortolkninger av det. Det er i oppgaven tatt med noen geografiske forskjeller mellom byene. Det hadde likevel vært interessant å sett mer på forskjellene. På grunn av tid og plassmangel ble ikke det prioritert i like stor grad. Styrker i studiet er at de som er intervjuet er erfarne barnevernsansatte og er en pålitelig kilde ettersom de har jobbet under pandemien og med familiene over tid.

3.5 Intervjuguide

Før intervjuguiden var laget hadde jeg første del av problemstillingen på plass. Den andre delen ble laget i etterkant av intervjuene. Jeg har også lest en del teori. Jeg begynte så å lese om intervju som metode og fant ut at jeg ønsket å gjøre et dybdeintervju. Det er hensiktsmessig å lage en intervjuguide for å strukturere intervjuene. Når man gjennomfører et dybdeintervju, er ofte en intervjuguide lengre (Tjora, 2013, s.118). I intervjuguiden til oppgaven ble det laget 23 spørsmål som skulle hjelpe meg med å besvare problemstillingen.

3.6 Forberedelser og gjennomføring av intervju

Når jeg forberedte meg til å intervju, leste jeg meg opp på intervjuguiden min. I perioden før intervjuet hadde jeg også begynt å lese meg opp på teori som var relevant for masteroppgaven. Intervjuene ble gjennomført i slutten av 2021 og starten av 2022.

Intervjuene ble gjennomført digitalt fordi hverdagen var preget av restriksjoner.

Forskningsdeltakerne opplevde det som positivt. Det ble gjennomført intervju via Microsoft Teams, dette fordi forskningsdeltakerne brukte Microsoft Teams som plattform. Jeg laget avtale med hver enkelt og sendte invitasjon via Outlook.

Som Tjora (2013) skriver er en forutsetning for god gjennomføring av dybdeintervju å skape en avslappet stemning hvor forskningsdeltakere føler det er greit å snakke åpent (Tjora, 2013, s.94). I digitale intervju kan det være en utfordring å skape en avslappet stemning. Under intervjuene forsøkte jeg å skape en trygghetsarena hvor forskningsdeltakerne skulle føle seg trygge og informerte om hva dette prosjektet gikk ut på. Fokus var også på taushetsplikten, jeg var opptatt av at forskningsdeltakerne kunne si ifra om det var noe de ville trekke tilbake av informasjon de har delt. Jeg opplevde forskningsdeltakerne mine som trygge under intervjuprosessen og de svarte godt på spørsmålene som ble stilt. Jeg forsøkte å få til en viss struktur i intervjuet, men opplevde dette som utfordrende. Dette fordi mye av det som de ga i

feedback var ting som fanget min interesse og stilte også oppfølgingsspørsmål til det. Det ble derfor vanskelig å forholde seg til alle spørsmålene jeg hadde på intervjuguiden. Gjennom å gjennomføre det første intervjuet skapte det ideer som jeg i tillegg ønsket å utforske.

Jeg var spent på hvordan det ville gå når man gjennomfører et intervju digitalt. Det er alltid en viss risiko det digitale ikke går som planlagt teknisk. Jeg var heldig under alle fem intervjuene, det var ikke noe spesielt teknisk som gikk galt. Diktafonen fikk også med seg innholdet i det forskningsdeltakerne fortalte om. Jeg opplevde digitalt intervju som veldig praktisk og effektivt. Spesielt når man sitter i en annen by. Det er også tidsbesparende for meg som student, men også for forskningsdeltakerne mine. Når man gjennomfører intervju ansikt-ansikt er det en mulighet for at man får til en bedre dialog og flyt. Under digitale intervjuer kan det fort bli oppstykket, noe jeg opplevde innimellom, mindre flyt. Gjennom digitale møter er det vanskeligere å få med seg kroppsspråk som også kan være et svar på et helhetsinntrykk av et intervjuet. Jeg opplevde likevel at forskningsdeltakere var godt vant med å bruke digital plattform og opplevelse av lite tekniske problemer har vært et pluss. Til tross for at jeg brukte litt tid på å finne forskningsdeltakere, tenker jeg å gjennomføre digitale intervju bidrar til at man kan lettere få forskningsdeltakere over hele Norge. Utvalget av forskningsdeltakere vil derfor være større gjennom å bruke digitalt intervju.

3.7 Transkribering

Det ble tatt lydopptak av dybdeintervjuene. Etter intervjuet gjorde jeg en transkripsjon av lydopptakene. Det var en ordrett transkripsjon av intervjuene. Når man skal gjøre en transkripsjon er det viktig å ta hensyn til hva som er nyttig i den konkrete situasjonen. Samtidig er det vanskelig å vite hva som er de viktige temaene og hva som er hensiktsmessig detaljeringsnivå når man begynner å transkribere (Tjora,2013, s.126). Transkripsjonen jeg har gjennomført er gjort på et detaljert nivå for å få med meg helheten i hva forskningsdeltakerne forteller. Forskningsdeltakerne mine har dialekter. Slik Tjora beskriver må man vurdere om det er aktuelt å normalisere transkripsjonen eller bruke dialektene (Tjora,2013, s.126). Jeg valgte å normalisere transkriberingen og utelate dialekter. Dette med bakgrunn i at det ikke har noe for seg om jeg bruker dialekt eller ikke med henhold til å få svar på problemstillingen. Gjennom å normalisere transkripsjonen bevarer man også anonymiseringen av forskningsdeltakerne (Tjora, 2013). Det gjorde det også lettere for meg selv og normalisere transkripsjonen. Jeg opplevde transkribering som en tidkrevende prosess. Underveis i

transkripsjonen visualiserte jeg temaer i hodet som muligens vil passe inn når jeg skal gjøre analyse.

3.8 Analyse

I oppgaven har jeg valgt å bruke tematisk analyse for å analysere innhentet data. Tematisk analyse kan ses på som en anerkjent og grunnleggende metode for kvalitativ metode.

Tematisk analyse er en metode som brukes for å identifisere, analysere og rapportere tema i innsamlet data. I tematisk analyse blir datasettet beskrevet i rike detaljer og blir deretter organisert. Det blir tolket ulike sider av forskningsspørsmålet (Braun og Clarke, 2008. S.79). Braun og Clarke skriver at tematisk analyse er mye brukt, men at det er ingen klar enighet om hva tematisk analyse er og hvordan man går frem for å gjøre en tematisk analyse.

I tematisk analyse begynner prosessen når forskeren legger merke til, ser etter meningsmønstre og spørsmål som er av interesse for datasamlingen. En slik prosess kan starte under selve datainnsamlingen. Selve skrivingen bør derfor begynne i fase en, notering av ideer og eventuelle kodeskjemaer. Det oppgis forskjellige meninger om hvorvidt man skal lese seg opp før innsamling av data, noen mener det kan begrense det analytiske synsfeltet. Det kan ende med at man setter søkelys på noen aspekter av dataene på bekostning av andre relevante aspekter. På den andre siden kan det være en fordel å ha lest seg opp da man lettere kan utvide synsfeltet og klarer å se flere trekk ved dataen (Braun og Clarke, 2008. S.86). Jeg valgte å lese en del empiriske litteratur før jeg skulle til med en tematisk analyse. Jeg opplevde at jeg trengte mer bakgrunnskunnskaper før jeg kunne sette i gang med analysen. Analysemetoden er fleksibel, det er en dynamisk prosess hvor man beveger seg frem og tilbake. Det er viktig med fleksibilitet med tanke på at det skal tilpasses forskningsspørsmålet (Braun og Clarke, 2008. S.86).

Braun og Clark redegjør for tematisk analyse «step by step» i seks faser. Fasene som beskrives i tematisk analyse ligner faser i andre kvalitative forskningsmetoder. Stadiene er derfor ikke nødvendigvis spesiell for tematisk analyse (Braun og Clarke, 2008. S.87). *I første fase* handler det om å gjøre seg kjent med dataene sine. Første jeg gjorde etter intervjuene var å transkribere. Gjennom transkribering utviklet jeg en bedre for forståelse av de konstruerte dataen. Etter transkriberingen ble jeg mer kjent med datainnsamlingen ved å lese den flere ganger. Når jeg leste gjennom flere ganger, opplevde jeg overraskende data og fikk ny viktig informasjon og koder, eksempel på en kode som overrasket var «mindre stress». Dette var noe

som gjentok seg i datasettet. Jeg skrev så et sammendrag av intervjuene for å få en bedre oversikt.

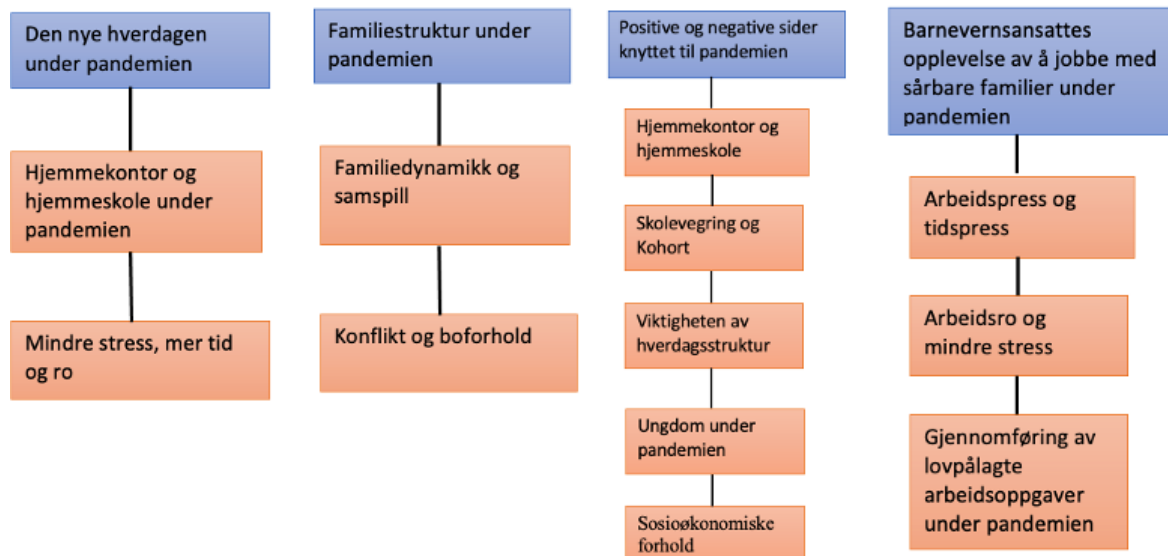
I fase to av analysen handler om å lage innledende koder, jeg fant koder på tvers av datasettet (Braun og Clarke, 2008. S.87). For meg var det viktig å ha noen spørsmål som var relatert til problemstillingen for å finne koder. Jeg fant frem noen direkte og indirekte spørsmål som ble stilt til alle forskningsdeltakerne: «*Hvilke faktor er det ansatte i barnevernstjenesten opplever har vært den største forandringen for familien under korona?*» her konstruerte jeg 22 koder: Tid og ro, stoppknapp, hamsterhjul, tidsklemme, mindre stress, travel hverdag, jaget, konflikt, familiedynamikk, samspill, blomstret, ungdom, hverdagsstruktur, rutiner, hjemmekontor, hjemmeskole, hyggelig sammen, kohort, skolevegring, sosial utvikling, boforhold og Sosioøkonomisk forhold

Del to av problemstillingen min omhandler hvordan det har vært for barnevernsansatte å jobbe med familier under pandemien. For å konstruere koder til å besvare problemstillingen så jeg på hvilken koder som befant seg under spørsmålet: «*Hvordan har det vært for dere ansatte å følge opp familiene under pandemien og nedstegningen og på hvilken måte har pandemien satt noen grenser for å hjelpe familiene?*» De fremtredende kodene var: digitale møter, arbeidsro, arbeidspress, hjemmekontor/hjemmeskole, oversikt, skjult problematikk og tidspress.

I fase tre søker man etter temaer (Braun og Clarke, 2008. S.87). Det var noen koder som jeg synes var interessant, men som ikke var relevant for problemstillingen og som derfor velges bort. Jeg laget noen temaer som kunne passe inn i oppgaven og samlet koder til de temaene. Jeg leste gjennom kodene og analyserte de. Jeg laget hovedtemaer med undertema. Et hovedtema ble «*den nye hverdagen under pandemien*» hvor foreløpig undertema er: hjemmeskole, hjemmekontor, mindre stress, tid og ro, hverdagsstruktur og rutiner. Et annet hovedtema jeg kom frem til er «*familiestruktur under pandemien*» med undertema: familiedynamikk, samspill, konflikt og boforhold. Mange av kodene dekket både positive og negative sider ved pandemien. I intervjuene kommer det tydelig frem. Jeg har derfor valgt å ta med et hovedtema som tar for seg dette. «*Positive og negative sider knyttet til pandemien*», undertema her blir: hjemmeskole, hjemmekontor, ungdommer under pandemien, sosial utvikling, skolevegring, kohort, struktur og rammer og sosioøkonomiske forhold. Temaene skal hjelpe meg til å besvare den første del av problemstillingen. Den neste delen har jeg delt

inn med hovedtemaet: «Barnevernsansattes opplevelse av å jobbe med sårbare familier under pandemien», foreløpige undertemaer ble: digitale møter, arbeidsro, mindre stress, arbeidspress, tidspress, hjemmekontor, oversikt, skjult problematikk og lovpålagte arbeidsoppgaver.

Fase fire går man gjennom tema på nytt for å kontrollere om temaene fungerer til datasettet (Braun og Clarke, 2008. S.87). Etter hvert som jeg gjorde en gjennomgang så jeg at noen av undertemaene kunne slås sammen da de handlet om mye av det samme og viser til sammenhengende tema. Jeg valgte derfor å slå sammen noen koder og det basert på utsagnene fra forskningsdeltakere. Etter hvert som jeg gikk gjennom tema og undertema fant jeg utdrag til hvert av temaene som belyser problemstillingen. Hovedtema med undertema kan illustreres slik:

Fase fem er å definere og navngi temaer. Jeg laget her definisjoner og navn for hvert av temaene (se illustrasjonen over). Definisjon og presentasjon av temaene vil bli beskrevet i kapittel 4.

Fase seks er produksjon av rapporten. Jeg begynte å skrive alle hovedinntrykkene fra intervjuene. Tok med utdragseksemplere fra intervjuene for å gjøre det så overbevisende som mulig til å besvare problemstillingen (Braun og Clarke, 2008. S.87).

3.9 Forskningsetikk

Barnevernsansatte er berammet av en streng taushetsplikt. For mange ansatte kan det være dilemma å måtte fortelle om familier de følger opp. Samtidig er ikke familiene spurt direkte selv om å bli fortalt om. Før hvert enkelt intervju ble skjema fra NSD gjennomgått. Jeg ba også hver enkelt om tillatelse til å ta lydopptak med en diktafon. Jeg opplevde at forskningsdeltakerne mine var godt informert om rettighetene sine. Alle intervjuobjektene fortalte at de ikke kan komme på noe som er sagt de ikke ønsker skal være med.

Forskningsprosjektet mitt dreier seg ikke direkte om enkeltklienter, men heller om ansattes perspektiv. Jeg opplevde ikke å komme i noen vanskelige etiske dilemmaer underveis i intervjuene.

4.0 Gjennomgang av hovedinntrykk fra intervjuene

I dette kapitlet vil jeg presentere en gjennomgang av inntrykkene som er gjort av intervjuene med fem barnevernsansatte i en stor by og en mellomstor by. De fem som er intervjuet er utdannet barnevernspedagoger, familieterapeut og barnehagepedagog. Flere av forskningsdeltakerne har også tilleggsutdanning til grunnutdanningen sin. De som er intervjuet har jobbet alt fra 2-18år innenfor det kommunale barnevernet. Det er fire som jobber med tiltak og en som jobber med undersøkelse som er intervjuet. Hovedinntrykkene fra intervjuene skal bidra til å besvare problemstillingen om *«Hvilke faktorer opplever ansatte i barnevernstjenesten at pandemien har spilt inn på familiene? Hvordan har det vært for barnevernsansatte å jobbe med sårbare familier under pandemien?»*

4.1 Den nye hverdagen under pandemien

Det har vært store forandringer for familier i Norge under pandemien. Familiene har lagt om sine hverdagsrutiner og måtte omstrukturere seg. Familier som får oppfølging fra barnevernet, er i en ekstra sårbar fase fra før og ut ifra innsamlet data overrasker det hvordan familiene har blitt påvirket av pandemien. Gjennom den tematiske analysen kommer det frem noen hovedtemaer og undertema som jeg nå vil presentere i de neste avsnittene.

4.1.1 Hjemmekontor og hjemmeskole under pandemien

Hjemmeskole og hjemmekontor er noe som blir nevnt i sammenheng av forskningsdeltakerne. Under nedstegningen av samfunnet i mars 2020 var noen foreldre på hjemmekontor, andre hadde fysisk oppmøte på jobb, mens noen foreldre var ikke i jobb. Dette skulle foreldre klare å kombinere med barn som hadde hjemmeskole. Hjemmeskole og hjemmekontor er noe som

var med å forandre familiens hverdag. Forskningsdeltakerne mine har forskjellig erfaring med hvordan familiene håndterte å kombinere hjemmeskole med hjemmekontor. Noen familier som var under oppfølging av barnevernstjenesten kom seg raskt inn i en rutine og de klarte i stor grad å følge opp barna til tross for utfordringer fra pandemien.

Et viktig poeng som ble påpekt av en forskningsdeltakerne er at det kunne være vanskeligere for foreldre som har et fremmedspråk å følge opp hjemmeskole. Det er ikke alle foreldre som forstår oppgaver barnet holder på med og da kunne det bli en del utfordringer. Det var også en av forskningsdeltakerne som påpekte at det kunne lettere bli konflikter på grunn av hjemmeskole og hjemmekontor. Noen ungdommer kunne lettere koble ut å sove lenger. Dette er noe som kunne skape konflikt i hjemmet og hadde en negativ innvirkning på familiene. Samtidig beskriver en av forskningsdeltakerne at hjemmekontor og digitale møter lettet på stresset med å følge opp barnet i like stor grad. Det ble mindre kjøring og man sparte tid. En forskningsdeltaker beskriver det slik:

«Mye digitale møter ikke sant, det er mye mindre stress med å hente og levere i barnehage, på skolen og foreldremøtene har også vært digitale. Det er mindre sånn tid i hverdagen som bare går til sånn kjøring frem og tilbake og den tiden har de jo spart da.»

Det å kunne spare tid på å gjennomføre digitale møter er noe familiene satte pris på. Familiene fikk derfor mer tid til hverandre og være mer sammen. Mindre stress og mer tid og ro til familielivet er viktige faktor som kommer frem i analysen, det vil bli gjort rede for i neste avsnitt.

4.1.2 Mindre stress, mer tid og ro

Mindre stress, mer tid og ro til familieliv er et felles moment som går igjen i intervjuene. Forskningsdeltakerne beskriver at foreldre som er under oppfølging av barnevernstjenesten kan oppleve at det er mye press. Barn kan ha sosiale vansker, foreldre stresser til møter med ulike instanser. Da samfunnet stengte ned fikk familiene tid til å ta det med ro, sette fokus på seg selv og familien. Noen av barna som følges opp av barnevernstjenestene har sammensatte behov hvor det er flere hjelpeinstanser inne hos familien og barnet. Foreldre stresser med å følge opp barna og alle instansene. Noen av forskningsdeltakerne beskriver at det å skulle følge opp mange instanser kan for foreldre være stressende og oppleves som en fulltidsjobb i seg selv. Systemet er med på å stresse familien. Under pandemien og nedstegningen beskriver

forskningsdeltakerne at familien har fått mer ro og stresset mindre. De har sluppet jaget. En av forskningsdeltakerne beskriver det slik:

«det er jo noen som synes det har vært godt å slippe dette stresset, det jaget. Og den travle hverdagen og at de har fått mer tid til å ha det hyggelig sammen, for noen har det blitt mindre krangling, de har sluppet dette stresset med å rekke jobb, barnehage, rekke skole»

Mange av familiene som får oppfølging av barnevernstjenesten har utfordringer fra før som gjør at de har behov for hjelp. Stress kan bidra til å øke press på foreldrene som igjen kan føre til at man ikke handler på den mest pedagogiske måten. En av forskningsdeltakerne beskriver at stress og press kan være en årsak til voldsutøvelse. Da det ble nedstegning av samfunnet ble det noen familier som opplevde mindre stress og at dette påvirket foreldrerollen deres positivt. En av forskningsdeltakerne som har jobbet med voldssaker beskriver det slik:

«... Slik som i voldssaker er det også litt varierende, for noen familier fikk bedre tid, mindre press på grunn av pandemien og fikk mer tid sammen som gjorde at de fikk det bedre fordi at stresset og alt som ligg rundt familien forsvant litt da ...»

Slik media fremstilte det under pandemien har det vært en kraftig økning i alvorlig vold mot barn. Det har under pandemien vært en økning på 36% fra 2019 til 2020. Noe av grunnen til dette er pandemien, familiene var enda mer sammen enn normalt (Ludvigsen et al., 2021). Dette er nok tilfelle i mange familier som er under oppfølging av barnevernet. Samtidig som forskningsdeltakeren opplever det andre vegen. At det var noen familier som opplevde pandemien som mindre stressende og fikk det bedre samtidig som man ser at det også har påvirket i den andre retningen. Familier i barnevernstjenesten har en grunnleggende sårbarhet. Noen familier har kanskje mottatt mindre hjelp under pandemien, mer isolert fra nettverk og bekymring rundt økonomi, smitte og helse. En av forskningsdeltakerne meddeler at det er flere som har slitt under pandemien, men at de opplever at flesteparten av familiene som er under oppfølging har fått mindre stress og opplevd mer tid og ro.

4.2 Familiestruktur under pandemien

I kapittel 2 skrev jeg om familiestruktur. Familiestruktur anses som en viktig faktor for å besvare problemstillingen. Innenfor familiestruktur kommer familiedynamikk og samspill som to viktige begrep. Familiedynamikk er hvordan familiens samspill fungerer. Familiene

var nødt til å omstrukturere seg og endre rutiner når pandemien inntraff. Dette vil med sannsynlighet også ha endret dynamikken hos familiene forskningsdeltakerne følger opp. I intervjuet var jeg opptatt med å finne ut om forskningsdeltakerne merket noen positive eller negative endringer i familiedynamikk og samspill som følge av pandemien.

4.2.1 Familiedynamikk og samspill

Familiedynamikk og samspill kan også ses i lys av mindre stress og mer tid og ro. Fordi mange av familiene opplevde mindre stress og mer tid og ro sammen påvirket dette familiedynamikken og samspillet. Flere av forskningsdeltakerne beskriver at de opplever flere av familiene har fått et bedre samspill og en god flyt i familiedynamikken under pandemien. Noen trekker frem at mindre stress kan være årsaken til det. Stress fører til en stresset kommunikasjon mellom familiemedlemmene og at det raskere kan oppstå mer konflikter og misforståelser. En av forskningsdeltakerne trekker frem en viktig faktor til bedre samspill slik:

«familiene fikk mer ro og at samspillet ble bedre for de slapp alt det ytre presset da. Det gjorde noe med ungene og ungdommene som slipper det presset som da gjør noe med foreldrene, det er litt sånn dynamikken i en familie, alt pågår der familiemaskineriet går og til noen så ble det bedre»

En hverdag uten korona hvor familier har travle liv og hverdagen er preget av mye stress kan være skadelig for familiedynamikken og samspillet. Noen familier søker også hjelp for å klare å strukturere seg til å henge med på samfunnets tempo og forventninger. Slik forskningsdeltakerne beskriver det opplever de at familiene fikk mer ro og slapp disse forventningene som for noen familier skapte bedre dynamikk. Det kan tolkes at familier av og til har behov for stressfrie dager. En av forskningsdeltakerne beskriver at noen av hennes familier fikk en bedre harmoni, det var noen familier som blomstret under pandemien. Alle forskningsdeltakerne er også enige om at det for noen under pandemien har blitt vanskeligere. Det er store forskjeller på familiene og deres familiedynamikk og måten de klarer å strukturere seg på.

En viktig faktor til at noen familier opplever en forverring under pandemien er at de bor trangt. Det er også viktig å ta med de geografiske forskjellene da det er gjort intervju med tre stykk fra en barnevernstjeneste i stor by og to fra en mellomstor by. Slik forskningsdeltakerne forteller om i storbyen har det vært preget av mange lokale restriksjoner, smitte og

nedstegning. I den mellomstore byen er det også familier som bor trangt, men har ikke i like stor grad vært preget av restriksjoner, smitteutbrudd og nedstegning. Vi skal derfor se videre på konflikt og boforhold under pandemien. Som er viktige faktorer som har påvirket familiene.

4.2.2 Konflikt og boforhold

En av mine inntrykk fra intervjuene viser at konflikt og boforhold kan ses i sammenheng. Pandemien har for noen familier skapt konflikter. Det er mange familier i Norge som bor trangt og lever sammen på få areal. I intervjuene som er gjort er det en større overvekt av familier som lever trangt i den store byen. Det er i storbyen en større befolkningstetthet enn det er i den mellomstore byen. Noen av forskningsdeltakerne mine beskriver at de har fulgt opp familier hvor det er store barneflokker og som bor trangt. I familier hvor boforholdene preger hverdagen ble det ekstra vanskelig under nedstegningen når familiene skulle holde seg inne. Barn som var på skolen og fritidsaktiviteter måtte nå sammen holde seg hjemme. Flere av forskningsdeltakerne beskriver en opplevelse av at det raskere kunne bli konflikter med familier som bodde tett på hverandre. Det kunne oppstå konflikter mellom søsken, barn og foreldre. En av forskningsdeltakerne beskriver det slik:

«De som kanskje bor trangt, der det er mer gnisninger med tanke på å bo trangt så har det vært vanskelig. Det å følge opp skolehverdagen og det å få gjort leksene. Det at det har skapt mye konflikter mellom søsken spesielt, men også kanskje foreldre»

Familier med større barneflokker kan også oppleve at det er en utfordring å følge opp hjemmeskolen og leksene når det er mange barn i familien som trenger den oppfølgingen. En av forskningsdeltakerne beskrev også at noen av barn og unge hun fulgte opp fikk leksehjelp før korona. Når korona kom så ble det tilbudet stengt ned, og det ble opp til foreldrene å hjelpe barna. Dette er noe som har påvirket familiene i stor grad og kanskje spesielt familier som bor trangt og er større barnefamilier. Mange av familiene som forskningsdeltakerne følger opp kan ha barn med atferdsproblematikk. Det ble også sett i sammenheng med boforhold. Barn og foreldre kunne bruke skole, fritidsaktiviteter og jobb som en pause fra konflikt kunne ikke gjøre det under nedstegningen. Det ble derfor en økt press på familien som igjen skaper konflikter. En forskningsdeltakerne beskriver situasjonen slik:

«Det er klart at det å være hjemme med tre søsken som ikke skal på skolen og være i samme hus der ett av barna har stor atferdsproblematikk. Det blir jo vanskelig til en familie, det blir vanskelig til søsken også. De har jo skole og barnehage som er «frisone», både fra konflikt mellom foreldre, men også konflikt mellom søsken og foreldre. Det presset har nok økt på noen familier spesielt der barn har sterke smerteuttrykk eller atferds uttrykk»

Oppsummert kan man derfor si at pandemien har forårsaket både positive og negative faktorer på familiene. Jeg vil under neste avsnitt presenterer de positive og negative sidene med pandemien.

4.3 Positive og negative sider knyttet til pandemien

Pandemien har som nevnt påvirket familiene i forskjellig grad. Det kommer også tydelig frem fra forskningsdeltakerne som er intervjuet. Det er derfor nødvendig å trekke frem både positive og negative sider knyttet til pandemien. Det er noe av det som er nevnt ovenfor som viser til positive og negative sider.

4.3.1 Hjemmekontor og hjemmeskole

Slik forskningsdeltakerne beskriver det har hjemmekontor for mange foreldre vært en redning til mindre stress og mer tid sammen med familien. Det blir mindre stress til å ha middagen klar til barna kjem fra skolen. Foreldre er allerede hjemme og slipper reisevei for å komme seg hjem. Samtidig ser forskningsdeltakerne at mange av foreldrene de følger opp har stort behov for hverdagsstruktur slik som mange barn har. Noen foreldre som sliter med rus for eksempel, har godt av struktur og være på jobb. Det å være en del av et større miljø er viktig for å holde seg unna alkohol. En av forskningsdeltakerne opplever at det kunne bli vanskelig for noen foreldre hun fulgte opp som slet med alkoholproblematikk. Problematikken var stort sett under kontroll før pandemien. En av forskningsdeltakerne opplevde at det hos noen av foreldre var lettere å få tilbakefall. Hun beskriver det i forbindelse med hjemmekontor slik:

«... Det kan være noe tilbakefall på foreldre som har vanligvis en veldig god jobb og går på jobben hver dag og er nødt til å være rusfri. Der har det vært noe tilbakefall, at de har sittet hjemme på hjemmekontor og det er enklere å ta seg et glass vin eller hva det måtte være de bruker. Fordi det er ingen som kan kontrollere det. Det er jo noe av den negative effekten da,

at folk som kanskje ville klart seg greit mister litt kontrollen selv fordi de har ikke de rammene som de trenger da, de foreldrene»

Hjemmekontor har derfor for noen familier/foreldre kunne vært en utfordring og for noen har det vært positivt. Det samme gjelder hjemmeskole. Forskningsdeltakerne beskriver at noen av barn og ungdommer de har fulgt opp har profitert bra på hjemmeskole. Samtidig sier en av forskningsdeltakerne at noen barn og ungdom kan ha store smerteuttrykk på skolen som kommer frem og at disse uttrykkene ikke er så fremtredende hjemme. Det kan være mange årsaker til det. Men noen barn og ungdommer opplever at det forventes mye av dem. Når det ble hjemmeskole, slapp de å møte disse forventingene. Flere av forskningsdeltakerne beskriver også at det var en del barn og ungdommer som fikk tatt igjen mye av skolearbeidet som de har ligget bak. Noen barn og ungdommer viser streke smerteuttrykk på skolen fordi det kan handle om mobbing, passer ikke inn i miljøet eller er annerledes enn andre barn. Mange av de barna opplevde hjemmeskole som noe positivt. Det påvirket også foreldrene og ga foreldrene mindre å tenke på. En av forskningsdeltakerne forteller at det oppleves som vanskeligere etter pandemien å få noen barn på skolen. Enkelte av de barna som trivdes med å ha hjemmeskole kunne få en utfordring med å komme seg tilbake. Forskningsdeltakerne beskriver situasjonen slik:

«.. Det var noen familier nettopp fordi de hadde mindre press da ... Så igjen til noen familier ble det jo litt tøft at skolen begynte på igjen, både for familiene som har utfordringer på skolen og få de tilbake på skolen etter å ha vært hjemme i 2-3mnd det var ganske krevende for noen. Det var jo ofte de elevene som lente seg veldig tilbake i den nedstegningen og ikke gjorde noen ting»

Det er ikke bare ensidig sak med hjemmeskole og tilbake til skolehverdagen. Det var under pandemien mange nivåer av restriksjoner i skolen. Skolene praktiserte blant annet kohorter. Som nevnt var det noen barn som opplevde skolehverdagen som utfordring og at det kunne handle om for eksempel mobbing, utestenging og forventninger. En interessant fortolkning er at mange barn som opplevde uønsket skolefravær (skolevegring) kunne profitere godt på kohort under pandemien. Vi skal se videre på det i neste avsnitt.

4.3.2 Skolevegring og kohort

Forskningsdeltakerne er opptatt av skolevegring under pandemien. For mange familier har dette vært en av mange årsaker til kontakt med barnevernet. Forskningsdeltakerne beskriver at noen av familiene før pandemien kunne oppleve utfordringer med å få barn og ungdom på skolen. Som nevnt i avsnittet over var det mange som opplevde å profitere godt på hjemmeskole når de slet med å komme seg på skolen. Samtidig beskriver en forskningsdeltaker at det også var noen som slet med skolevegring som så sin fordel med pandemien da de kunne ta det enda mer med ro, lene seg tilbake og sitte på rommet å game. Forskningsdeltakerne beskriver at det for noen ble vanskelig å komme tilbake til skolen. For noen ble det lettere med tanke på Kohort. Skolen hadde inndelte klasser og grupper for å unngå store smitteutbrudd. Barn som tidligere ikke har blitt invitert i bursdager og hatt ingen eller få venner kunne virke å ha fått det bedre. En av forskningsdeltakerne forteller at kohortene barna hadde på skolen også ble en del av fritiden. Barn i samme kohort ble invitert i bursdager sammen. Noen barn liker at det er mindre grupper og opplever da en større trygghet. En av forskningsdeltakerne beskriver også at foreldre kunne bli kjent med andre foreldre. Barn kunne oppleve å få flere/nye venner. En av forskningsdeltakerne beskriver det slik:

«Jeg ser for meg at med de kohortene og faste barnebursdag så regner jeg med noen barn har fått nye venner, eller bedre vennskap liksom at de har kanskje besøkt hverandre i større grad eller oppdaget nye. Foreldre har kanskje oppdage andre foreldre som di har god kontakt med. Det er en kjempe positiv ting egentlig. Jeg har ikke hørt om noen som har havnet i en kjiip gruppe. Jeg tror også på grunn av at det har vært sånn, tror jeg læreren har fokusert mye på relasjon»

Barn som da opplevde skolevegring med bakgrunn i følelsen av utenforskap kunne gjennom kohort fått det bedre. Barn som tidligere sto utenfor et miljø, ble mer inkludert. Barn hadde en ramme å forholde seg til og som lærerne fulgte opp. Barna ble på en måte tvunget til å leke med hverandre og måtte forholde seg til det. Dette gjør noe med familien som helhet. Å ha et barn som ikke vil på skolen og som ikke trives i miljøer rundt kunne være med på å skape en negativ spiral i familien og økt press på foreldre.

De fleste barn og foreldre er avhengig av en viss struktur og rammer å forholde seg til. Mye av dette ble visket bort under pandemien. Vi skal se videre på viktigheten av hverdagsstruktur som forskningsdeltakerne trekker frem.

4.3.3 Viktigheten av hverdagsstruktur

Foreldre og barn som følges opp av barnevernstjenesten kan ha flere utfordringer. Det kan være alvorlige diagnoser. Alle forskningsdeltakerne jobber i varierende grad med foreldre og barn med psykisk lidelse/uhelse. Det er ekstra viktig for foreldre og barn som har utfordringer å få en hverdag preget av rutiner og forutsigbarhet. Pandemien i Norge har vært en uforutsigbar hendelse. Det var vanskelig å vite når det kom nye restriksjoner og smitteutbrudd man måtte ta stilling til. Dette har preget mange av familiene negativt, spesielt familier som er avhengig av rutiner. Forskningsdeltakerne beskriver at skole og fritidsaktiviteter er en del av de faste rutinene til mange barn. Skolehverdagen er med på å bidra til gode faste rutiner. En av forskningsdeltakerne opplever at når rutinene begynte å komme tilbake ble det for mange barn og ungdom lettere. De fikk på nytt en god utvikling. Forskningsdeltakerne legger frem viktigheten av hverdagsstruktur på denne måten:

«jeg ser jo nå som vi er tilbake i rutinene så ser man jo at barn som har hatt alvorlige bekymringsmeldinger i forhold til vold mot medelever, mye konflikter, havner i bråk, det kan være et barn på 12år da for eksempel. Etter at alt har stramma inn. Fotball tilbake fem ganger i uka, alt er normalt på skolen så har det vært en god utvikling. Er på skolen hver dag, jobber mer i timene, mindre konflikt med andre barn. Man ser at noen barn er helt avhengig av de rammene da»

Det forskningsdeltakerne forteller er at rammene er med på å bidra til at barn får det bedre. Derfor kan en si at pandemien har hatt en negativ innvirkning på noen av barna som er helt avhengig av struktur. Det kan også ha med at familier og barn har vanskelig for å omstrukturere seg til en ny hverdag. Samtidig er det noen familier som har klart det og kommet seg godt gjennom faser med restriksjoner. En gruppe jeg opplever det er viktig å trekke frem som mulig har opplevd stor utfordring under pandemien er ungdommer. Forskningsdeltakerne beskriver da ungdommer i ungdomsskolealder og videregående alder. Ungdommenes opplevelser under pandemien har vært en viktig faktor for hvordan familiene har hatt det. I neste avsnitt tar oppgaven for seg hovedinntrykkene fra intervjuene som viser til hvordan mange av ungdommene kan ha opplevd pandemiens innvirkninger.

4.3.4 Ungdom under pandemien

De aller fleste forskningsdeltakerne trekker frem ungdom som et tema i intervjuene. Det er et interessant skille mellom de som jobber i en storby og de som jobber i en mellomstor by. Felles for de som jobber i en storby er at de opplever at noen av ungdommene de har fulgt opp og som før pandemien også slet har mange av de fått det verre. Mange har havnet i bråk og mange har vanket i feil miljøer. Mye av årsaken til dette kan komme av at fritidstilbudene til ungdommer er stengt. Noen ungdommer har hatt et holdepunkt i aktivitet, men når det ble nedstengt skapte dette konsekvenser. Det beskrives av forskningsdeltakerne slik:

«når det var nedstengt av for eksempel fotballtreninger så har det kanskje vært det eneste holdepunktet til noen av disse ungdommene eller barna. Det har jo fått negative konsekvenser i forhold til at de da har vært, «vanket» gatelangs da»

Flere av forskningsdeltakerne fra storbyen beskriv at det sklei helt ut for noen av ungdommene under pandemien. Dette påvirket også familiene i stor grad da foreldre ble bekymret for ungdommen som var ute på natten og prøvde rus. Boforholdene spiller også inn her. Familier som består av store barneflokker, hvor det både er små barn og barn i ungdomsalder. Det er også vanskelig å være ungdom og trenge egen tid og plass. Ungdommer «vanket» derfor mer ute for å begrense oppholdet hjemme der det var trangt. Mange av ungdommene går i utgangspunktet på fritidsaktiviteter som gjør at de får en pustepause fra det som skjer hjemme.

Forskningsdeltakerne fra den mellomstore byen har ikke gitt uttrykk for samme trykket angående ungdommer under pandemien. En av forskningsdeltakerne i den mellomstore byen forteller at hun jobber med ungdommer som sliter med rus og skolefravær. De opplever heller utfordringer med at ungdommer har mistet tilbudene sine. Forskningsdeltakerne nevner for eksempel leksehjelp via Røde kors. Det tilbudet var viktig for mange ungdommer. Samtidig opplever de som jobber med ungdommer i en mellomstor by at idrettsaktiviteter og kulturtilbudet preget de ungdommene og barna det rammet. Nå som tilbudet er oppe og går igjen er det lettere for mange familier. En viktig påpekning fra flere av forskningsdeltakerne er at de opplever det som tosidig. De opplever en del ungdommer som har fått det bedre. De opplever likevel at ungdommer har blitt hardest rammet av pandemien enn mange andre. En viktig påpekning er at barnevernstjenestene følger opp ungdommer som fra før har en

grunnleggende sårbarhet. Det å være i tenårene og i en utviklingsfase er vanskelig når pandemien satte mange begrensinger for det sosiale.

En annen faktor som var viktig for meg å utforske hos forskningsdeltakerne var den sosioøkonomiske statusen og om det var noe som hadde preget familiene i stor grad under pandemien. hvordan møtte familiene med høy og lav sosioøkonomisk status pandemien? var det noe forskjell mellom familier?

4.3.5 Sosioøkonomiske forhold

Sosioøkonomiske statusen omhandler både sosiale forhold og økonomiske forhold i en familie. Flere av forskningsdeltakerne trekker frem forhold ved familiens sosioøkonomiske status under pandemien som har vært med på å påvirke både positivt og negativt.

Skoler og fritidsaktiviteter har vært stengt under deler av pandemien noe som er med på å påvirke barn og unges mulighet til utvikling. Samtidig har pandemien gitt familier en mulighet til å utvikle seg sammen gjennom at de har stresset mindre og fått mer tid. En viktig faktor for utvikling er den sosioøkonomiske statusen familier besitter. Samt hvordan de klare å mobilisere ressurser for å tilrettelegge for utvikling.

Mange opplever press fra samfunnet om å skulle prestere som foreldre på mange plan. For eksempel følge opp til fritidsaktiviteter, dra på kino og møte opp i bursdager. Mange av de tingene som forventes idag koster penger for familiene. En av forskningsdeltakerne i den mellomstore byen beskriver at familier med bedre økonomi har under pandemien kunne unnet seg mer. Det å kunne kjøpe seg god mat på butikken eller boller på bakeriet er noe lavinntektsfamilier ikke har den samme mulighet til. Det positive er at barnevernstjenestene er opptatt av positiv sosial utvikling hos barn og unge. Barnevernstjenesten dekker derfor ofte fritidsaktiviteter til barn og unge som lever i lavinntektsfamilier. En forskningsdeltakerne beskriver det slik:

«noen med lav sosioøkonomisk status vil gjerne tilby barna sine mye, men har ikke penger til det. De får støtte fra oss til det med aktiviteter»

Gjennom at barnevernstjenestene er med på å dekke utgifter til aktiviteter er dette med på å skape mindre forskjeller mellom barn som lever i lavinntektsfamilier og barn som lever i

familier med god inntekt. Det gir også barn og unge lik mulighet til utvikling. En av forskningsdeltakerne påpeker at forskjellen på lav og høy sosioøkonomisk status handler om hvordan foreldre klarer å følge opp. Forskningsdeltakerne ser ofte at de som ligger i lavere sikte har ikke i den grad like store ressurser til å følge opp. Mange har lite penger og ikke råd til eller bensin for å kjøre, noen har heller ikke bil. Det blir derfor viktig med nettverk, noe mange familier som er under oppfølging av barnevernstjenesten ikke alltid har like god tilgang på.

Noen familier fikk under pandemien dårligere økonomi. Forskningsdeltakerne har i liten grad opplevd at familiene de følger opp har blitt permittert under pandemien. Mange av familiene som følges opp har støtte gjennom nav. En av forskningsdeltakerne trekker frem at han at mange foreldre som har vanskelig for å gå på NAV å få det de har rett på. Mange foreldre opplever det som nedverdiggende å gå på nav. Det handler også om at hjelpeapparatet hadde en større avstand til klienter under pandemien på grunn av smittesituasjonen. Mange foreldre har utfordringer med å ta tak selv. Forskningsdeltakerne beskriver at barnevernstjenestene ofte er behjelpelig med å kontakte NAV og hjelpe til med søknader. Forskningsdeltakeren beskriver det slik:

«Det er noen familier som fikk dårligere økonomi, det handler nok ikke om permitteringer og sånt men det handler om det er noen av de familiene der som har store utfordringer med å gå på NAV å få det de har rett på. Så kom nedstegningen som gjorde at det ble enda vanskeligere for de å komme seg på NAV og at det ble mer digitalt»

Til tross for at det er mange familier i barnevernstjenestene som har lav sosioøkonomisk status så er det også en del familier som er i det øvrige sikte. En av forskningsdeltakerne beskriver at en familie som ligger i det lavere sikte ikke nødvendigvis gir dårligere omsorg en familier som ligger i det øvrige sikte. En av forskningsdeltakerne gjorde en spennende sammenligning med at familier i det lavere sikte som før korona var lite delaktig i samfunnet. Familier som hadde lite råd til å dra på hyttetur, ski, og aktivisere barna i den grad som ressurssterke foreldre har. Har muligens mistet mindre under pandemien enn familier med høyere sosioøkonomisk status.

Videre skal vi se på hvordan det har vært for ansatte å jobbe med disse familiene under pandemien. Neste avsnitt skal være med på å besvare del to av problemstillingen min.

4.4 Barnevernsansattes opplevelse av å jobbe med sårbare familier under pandemien

Etter å ha analysert data kommer det frem at barnevernsansatte har forskjellig opplevelse av hvordan det er har vært å jobbe under pandemien. En faktor som spiller en rolle i deres opplevelse av å jobbe under pandemien er om de jobber i undersøkelse eller tiltak.

Barnevernsansatte som jobbet i de forskjellige tjenestene, hadde forskjellig måter de utøvde arbeidet på under pandemien. Forskningsdeltakerne som representerte to forskjellige barnevernstjenester, er av ulik størrelse noe som også har hatt innvirkning på hvordan de har jobbet under pandemien.

4.4.1 Arbeidspress og tidspress

I min innsamlet data kommer det frem at de som jobber med undersøkelser kan ha opplevd et større arbeidspress. Det er ingen hemmelighet at de i barnevernstjenesten opplever stort arbeidspress og et høyt turnover. Med turnover menes det at det er mange som slutter i en organisasjon og at det er mye gjennomtrekk noe som forskning vise er tilfelle i flere barnevernstjenester i Norge (Olsen et al., 2018). Vi kan også referer til medieoppslag som er opptatt av arbeidspresset og den høye turnoveren (Johansen et al., 2016). Dette underbygges av en forskningsdeltaker som forklarer det slik:

«... Det medfører for undersøkelse, vi har jo en del frister, tidsfrister har begrenset med tid. Vi har mange møter vi skal gjennomføre. Problemet er jo at mye blir utsatt fordi folk har jo symptomer, noen på skolen som har fått påvist korona ikke sant. Da blir veldig mange av møtene utsatt og da blir det stress. Man får ikke gjennomført det slik man ønsker å gjør det på en måte»

Ut ifra hvordan jeg forsto forskningsdeltakerne omhandlet økte presset på undersøkelsesteamet med at de fikk flere bekymringsmeldinger. Under pandemien ble det et økende tidspress selv om man har de samme fristene til å undersøke en bekymringsmelding som man hadde før pandemi. Barnevernsansatt beskriver at hun opplevde mer avlysninger som følge av pandemien og møter ble utsatt noe som skapte mer stress. I intervjuene kommer det tydelig frem at det er en forskjell mellom undersøkelsesteam og de som jobber med tiltak. Noen av de som jobber i tiltaksteam opplevde en periode under pandemien at hun fikk mindre arbeidspress vi skal se videre på det under neste tema.

4.4.2 Arbeidsro og mindre stress

Under koronapandemien er det også noen som opplever at arbeidspresset har avtatt og at de har fått mer ro til å konsentrere seg om arbeidsoppgavene sine. En av forskningsdeltakerne fra storbyen forteller det slik:

«Jeg fikk mindre arbeidspress og jeg har hatt det mer behagelig på jobb nå enn før. Det har vedvart også etter pandemien»

Det er interessant det forskningsdeltakerne forteller. Hun opplever at det er mindre arbeidspresset på henne og at dette også har vedvart etter pandemien. Jeg fikk ikke etterspurt hva grunnen til det er. Men den samme forskningsdeltakerne sa også at de ble flinkere til å skille på saker. Hun opplevde at de prioriterte annerledes. Barnevernsansatte ble flinkere til å henvende seg til andre instanser som var mer riktig for familiene enn barnevernet. Mine tolkninger bunner i at det ble mindre arbeidspress fordi pandemien satte begrensninger hvordan man prioriterte sakene sine. Barnevernet fokuserte mer på barnevernsarbeid og så utover til det ytre barnevernet, hvor andre instanser som kunne bidra fremfor at de måtte kobles på.

4.4.3 Gjennomføring av lovpålagte oppgaver

Barnevernstjenesten jobber tett med barnevernloven. De har lovpålagte arbeidsoppgaver som skal gjennomføres. Til tross for at det er noen opplevde mindre arbeidspress og mer arbeidsro. Så var det noen som opplevde det vanskelig med nedstegning og restriksjoner samt å gjennomføre lovpålagte arbeidsoppgaver. Noen av forskningsdeltakerne opplevde at de ikke strakk til og ble forhindret i å gjøre sine arbeidsoppgaver på grunn av nedstegning av samfunnet. Forskningsdeltakerne som jobbet med undersøkelse opplevde at det var skummelt å ikke få kartlagt familiene godt nok, hun opplevde at de ikke fikk gjort de åpenbare observasjonene som de ellers får gjort uten restriksjoner. Da spesielt når skolene er stengt og de kan ikke bruke skolen som en samarbeidspartner lenger. Det var også vanskelig å møte familiene hjemme på grunn av restriksjoner. Det var flere forskningsdeltakere som også tok opp rus som tema og digitale møter. De opplevde som en større utfordring å avdekke rus hos foreldre gjennom å ha teamsmøte fremfor fysiske møter. Flere av forskningsdeltakerne opplever at helhetsinntrykket av foreldre faller litt bort på video, og det er en viktig observasjon i arbeidet deres. For ansatte er det viktig at de opplever at de strekker til og klarer å gjennomføre jobben sin. Men flere opplever nedstegningen som den utfordringen som hindret de i arbeidet:

«Jeg føler jeg i mindre grad under nedstegningen fikk gjort det jeg skulle. Det å ikke møte folk fysisk. Det er mer forpliktende for begge parter å møtes fysisk til møte enn det er over digitalt»

På den andre siden opplever flere av forskningsdeltakerne at de har gjort en så god innsats som mulig med henhold til restriksjoner og nedstegning. En av forskningsdeltakerne opplever å ha fulgt opp familiene så normalt som mulig. Det jeg sitter igjen med av inntrykk er at de som har jobbet i en mellomstor by har vært under mindre press og preget av mindre lokale restriksjoner enn hva de som jobber i en større by har vært.

Forskningsdeltakerne som har vært intervjuet til dette forskningsprosjektet hadde i varierende grad hjemmekontor og digitale møter. Dette noe som har påvirket ansatte å jobbe under pandemien med de sårbare. De som jobber med undersøkelser, var i perioder mer til stede på kontoret da de hadde flere tidsfrister å forholde seg til. De ble prioritert til å være på kontorene og hadde flere fysiske møter. De fleste opplevde hjemmekontor som fint. Men det var også noen som opplevde det som utfordrende å ikke ha kollega i nærheten av seg for å de-brife eller være en del av det sosiale miljøet.

«Det ble jo hjemmekontor på oss, litt slik som resten av Norge da, vi skulle gjøre jobben hjemmefra. Det ble også veldig lite møter med familier og begrensninger med tanke på å møte familiene. Veldig mye over telefon og digitalt»

Forskningsdeltakerne fra mellomstore byen beskriver at de til tross for at det var hjemmekontor så var de ute og møtte familiene. De hadde likevel mer digitale møter og telefonmøter mer enn før pandemien. Forskningsdeltakerne som jobbet i den større byen var i perioder preget av lokale restriksjoner og prioriterte fysiske møter i de mest alvorlige sakene. De hadde også flere digitale møter. Noen av forskningsdeltakerne forteller at de ble mer kreativ under pandemien og kunne for eksempel møte familiene mer ute.

Et annet viktig moment for hvordan forskningsdeltakerne sin arbeidshverdag har vært under pandemien er oversikten de opplevde å miste. Flere av forskningsdeltakerne er samkjørt på at de opplevde at de til tider kunne miste litt oversikt. Mye på grunn av at det var hjemmekontor, mer digitale/telefon møter og lite ansikt-ansikt møter. Dette førte til at mange av

forskningsdeltakerne opplevde en mindre oversikt enn før pandemi. Som følge av nedstegning opplevde forskningsdeltakerne at skolen mistet oversikt over barn og ungdom da de ikke fikk sett de fysisk. Når skolen mistet oversikten, førte dette også til at noen av forskningsdeltakerne opplevde å miste informasjonskilden sin til disse barna. Skole og barnehager er også viktig samarbeidspartnere til barnevernstjenesten og det er ofte der man får oversikt over hvordan hverdagen til barna egentlig er. En forskningsdeltaker beskriver det slik:

«Når barna er hjemme så får man jo ikke sett på foreldrenes fungering med tanke på å følge opp barnet da i det daglige ... For det er der man ofte ser, man ser ofte at barn mangler klær, de har ikke med gymtøy. De kommer ikke tidsnok, de får ikke med seg når det er skidag. Alle disse tingene som viser at systemet ikke fungerer hjemme. Det blir på en måte borte. Også er barnet på en måte hjemme hos familien også vet du jo ikke helt hva som skjer da ... Man kan dra på et hjemmebesøk, men det sier ikke noe om den daglige hverdagen egentlig»

De fleste av forskningsdeltakerne jobbet med problematikk som konflikt, rus, psykiske lidelser og vold. Etter intervjuene med de ansatte opplevdes det som at de ønsket å ha en tett dialog med foreldrene og barna samt god oversikt. Det ble vanskeligere når det var mer kontakt gjennom telefonen og digitale medier. Det kan være vanskelig for ansatte å få et helhetsinntrykk gjennom en skjerm på hvordan det egentlig står til. Det er ikke en hemmelighet at det er flere foreldre som helst ikke vil ha kontakt med barnevernstjenesten. Gjennomgående tilbakemeldinger fra forskningsdeltakerne i oppgaven er at det var flere som brukte korona som en «unnskyldning» uten at forskningsdeltakerne kunne konstanter at det var et faktum at de hadde korona, satt i karantene og isolasjon eller om det var en strategi for å slippe et møte med barnevernet. En av forskningsdeltakerne beskriver blant annet:

«Det er en del familier som har en unnvikende atferd da, hvor man avtaler et møte også kommer det noe i veien, som «oiii jeg har blitt satt i karantene», «oii jeg er forkjøla», så det har på en måte blitt enda et kort på disse familiene her, at de har fått en god grunn til å holde barnet hjemme fra skolen når skolen åpnet opp igjen. Og en veldig god grunn til å på en måte ikke få hjembesøk og ikke komme på møter»

Det samme gjelder det å få oversikt over foreldre og ungdommer som bruker rusmidler. Flere av forskningsdeltakerne opplevde det som utfordrende å ha digitale møter med den type

klientell. En negativ konsekvens av å måtte ha mye digitale møter er at man ikke får helhetsvurderingen i for eksempel om en far eller mor er ruset/bruker rusmidler. Noen foreldre har tiltak gjennom barnevernstjenesten om å levere rusprøver. En av forskningsdeltakerne opplevde at det var vanskeligere å få til rusprøver hos noen av foreldre/ungdom med bakgrunn i korona og unnskyldninger om sykdom. Det var for noen forskningsdeltakere derfor vanskelig å vite hvordan det egentlig sto til med enkelte familier. Noen av forskningsdeltakerne opplever også at det ble vanskelig å «tvinge» forleder/familier til å møte opp når det gjaldt unnskyldninger om korona. Dette fordi de aldri kunne vite om det var fakta eller ikke. Korona var også noe vi alle sto midt i og hadde dårlig oversikt over.

«Om jeg skal si noe om hva som innvirka så var det at da spesielt foreldre med rusproblematikk kunne skjule seg bak en... Ja de ville møtes på teams og det var lettere for de å skjule et misbruk. Fordi de kunne jo si at «nei jeg kan ikke komme, vi ønsker teams». Man kunne ikke tvinge foreldrene til å komme fysisk på grunn av pandemien da. Det gjorde at vi mistet litt sånn kontroll på en måte da. Det var vanskelig å se hvordan det sto til med enkelte familier»

Dette påvirket oversiktsbilde til noen av forskningsdeltakerne, oversikt er viktig for å få gjennomføre lovpålagte oppgaver. Jeg har nå presentert innsamlet data. Jeg vil i det neste kapitlet drøfte det jeg anser som interessante områder fra dataene.

5.0 Diskusjon av empiri

I det forgående kapitlet ble det presentert hovedinntrykk fra intervjuene som jeg nå vil drøfte ulike sider av for å besvare den todelte problemstillingen. Drøftingen skjer i lys av teoretiske utgangspunktet, tidligere forskning og egne refleksjoner rundt hovedinntrykkene gjort i kapitlet over.

5.1 Pandemiens ulike innvirkninger på familier

Etter å ha analysert datamaterialet som ble presentert over har jeg kommet frem til at hverdagene til familiene under oppfølging av barnevernet har endret seg. Ifølge forskningsdeltakerne har faktorer som hjemmeskole, hjemmekontor, mindre stress og mer tid og ro hatt innvirkning på familiene. Det kommer også frem at noen familier fikk bedre familiedynamikk og samspill mens andre opplevde en forverring i for eksempel økt konflikt

mellom familiemedlemmer. Her viser det seg at boforhold også spiller inn. Videre i oppgaven blir det drøftet de hovedinntrykkene fra intervjuene. Det vil bli drøftet i lys av teorien om familiestruktur og Bronfenbrenner. Det vil også bli tatt med tidligere forskning.

5.1.1 Pandemiens innvirkninger på familiens hverdag og struktur

Etter å ha analysert innsamlet data kan jeg forstå at pandemien har påvirket hvordan familiene har organisert seg og levd livene sine. Familiene sin måte å strukturere seg på har blitt påvirket av restriksjoner, hjemmekontor, hjemmeskole og ingen fritidsaktiviteter under nedstegningen av Norge. På den ene siden måtte familiens hverdag og struktur forandres under pandemien for å skape en god familiedynamikk og samspill. På den andre siden er det mange familier under oppfølging av barnevernet som har behov for denne hjelpen til hvordan de skal organisere seg for å sikre en hensiktsmessig utvikling både som enkeltindivider og familie.

For å henwise tilbake til den teoretiske delen er Minuchin opptatt av familiestruktur og organiseringen i familien (Jensen, 2009). Under pandemien var det mange av forskningsdeltakerne som opplevde at familiene fikk et bedre samspill og en god flyt i familiedynamikken. Grunner til det kan ligge i forklaringen til Johansen et al. (2015), familiene må klare å møte på utfordringer som pandemien ga de og klare å reorganisere seg på en hensiktsmessig måte og for å opprette stabilitet i familiestrukturen (Johansen et al., 2015). Samtidig som noen familier klarte å reorganisere seg kan det også betraktes fra en annen synsvinkel. Noen familier ble stående fast i en «krisesituasjon» hvor det ble vanskelig for de å reorganisere seg (Johansen et al., 2015). Dette understøttes i noen av forskningsdeltakernes uttalelser. De opplevde at noen familier fikk en forverring i samspill og dynamikk. En av årsakene til at noen opplevde en forverring under pandemien kan trekkes tilbake til analysen om konflikt og boforhold.

Jensen (2009) presenterer at interaksjonene familiemedlemmer har med hverandre og måten de handler på i forhold til hverandre danner en struktur (Jensen, 2009). En familie kan være veldig forskjellig. Vi kan derfor si på den ene siden at det er vanskelig å konstantere hva som er en god familiestruktur og ikke. På den andre siden handler familiestruktur om måter familiemedlemmer organiserer seg, da i forhold til hverandre. Hvordan en familie er strukturert og organiserer seg i forhold til hverandre, danner mulighet for familiens utvikling. Avhengig av familiestrukturens form (Jensen, 2009). For å få en god struktur kan vi se på et

eksempel. Minuchin snakker om hierarki i familien (Johansen et al, 2015). Det normale i et slikt hierarki er at foreldre er overordnede og har klare grenser overfor barnet. Foreldre og barn vet hvem de er i forhold til hverandre. Gjennom at familiene ikke er strukturert på denne måten, der for eksempel barnet er «sjefen» over familien og følger ikke grensene til foreldre kan det oppstå raskere konflikter.

Konflikt som oppstår på grunn av boforhold og dårlig samspill kreves at familier reorganiserer seg. De må danne en ny struktur. Dette kunne bli en utfordring under pandemien. Da tilgangen på hjelp i hjemmet var begrenset med bakgrunn i restriksjoner og nærkontakt. Et annet punkt som også er en form for struktur kan være faste rutiner. Noen familier har aktiviteter etter skoletid, bursdager, besøk fra nettverk eller andre fritidstilbud. Noen familier måtte reorganisere seg gjennom å ikke kunne dra på disse tilbudene lenger på grunn av restriksjoner og heller finne andre måter å aktivisere seg på. Det å ikke ha den strukturen en familie er vant med, hva kan det gjøre med en familier? Ifølge forskningsdeltakerne viser det seg at noen nettopp opplevde det som en pause, mens andre spesielt der det var trangboddhet opplevde konflikter og vanskeligheter med å holde seg unna rus som alkohol. Noen av forskningsdeltakerne påpekte at noen har opparbeidet seg gode rutiner for å håndtere rusproblematikk, det kan være å delta på aktivitet eller dra på jobb som krever rusfrihet. Foreldre som måtte på hjemmekontor, kunne lettere tillate seg selv å drikke alkohol. Noen av de foreldrene som hadde struktur og delvis kontroll før pandemien ble nå sittende hjemme og det var lettere å ta seg et glass. Man kan i utgangspunktet si at pandemien på mange måter har hatt negativ innvirkning på enkeltpersoner og familier.

Boforhold var en faktor under pandemien som kunne bidra til økt konflikt. Noen familier som bor tett kan ha behov for pustepauser som skole, jobb og fritidsaktiviteter gir. Det kan derfor forstås at det ble en økende konflikt spesielt i familier som bor trangt da det ble mindre individuell frihet og lite impulser utenifra. Det beskrives også fra flere av forskningsdeltakerne at det lettere kunne oppstå konflikter på grunn av hjemmeskole under pandemien, dette fordi barnet bestemte selv at det ikke ønsket å delta på hjemmeskole eller foreldrene slet med å sette de i gang med skolearbeid. Undersøkelser som er gjort på dette området viser at foreldre rapporterte om vanskeligheter for å motivere barn til skolearbeid, det gjorde at det lettere kunne oppstå konflikter hjemme og det gikk utover trivselen (Nøkkkelby, et al., 2021).

På den andre siden forteller forskningsdeltakerne om familier som opplever mindre stress, mer tid og ro til familielivet. Forskningsdeltakerne forteller at foreldre ble mindre stresset. Noen foreldre hadde hjemmekontor som gjorde at de stresset mindre med kjøring hit og dit og de hadde mer digitale møter. Det var også noen foreldre som jobbet, og hadde fysisk oppmøte på jobb til tross for nedstegning. For de ble det mer planlegging da barna var på hjemmeskole. Noen foreldre måtte også ta seg fri fra jobb, for å være hjemme med barna. For noen foreldre med for eksempel fremmedspråk ble det ekstra utfordring å følge opp barnet i norsk skole. Dette kunne gå utover læringsprosessen til barnet. Forskningsdeltakerne opplever at de fleste familiene fikk en pause fra travle hverdagen. Dette understøttes også av Nøkkelby et al. (2021), flere foreldre rapporterer om positive opplevelser og en pause fra en hektisk hverdag. Samtidig er det noen som opplever at det å kombinere hjemmeskole og hjemmekontor har vært utfordrende og for noen kunne det ta tid å komme inn i en ny hverdagsstruktur.

For å forstå hva som kan være grunnen til at flere foreldre opplevde det som en pause og mindre stress under pandemien samt at noen opplevde det som vanskelig, kan vi se på illustrasjonen som er laget under teoretisk utgangspunkt 2.0, Bronfenbrenner utviklingsøkologiske modell (Bronfenbrenner, 1979). Kjernefamilien kan vi si under pandemien, da spesielt under nedstegningen befant seg på mikronivå og samhandlet mye sammen ansikt til ansikt. Systemene som ligger utenfor kjernefamilien som tjenestetilbudene, skolen, øvrige familiemedlemmer, fritidsaktivitet og barnehage var det mindre samhandling med. Familier som er under oppfølging av barnevernstjenesten kan også være i kontakt med andre tjenestetilbud som pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), psykisk helse med mer.

Noen barn som er under oppfølging av barnevernstjenesten har sammensatte behov. Slik forskningsdeltakerne beskriver det kan disse barna ha flere tjenestetilbud inne samtidig. Foreldrene skal følge opp alle disse tjenestetilbudene. De mottar for eksempel veiledning fra barnevernstjenesten og skal delta i samarbeidsmøter med PPT og Psykisk helse. De skal også følge opp barna sine og eventuelt søsken. Noen barn går på fritidstilbud, de kan ha ekstra behov for å bli fulgt opp med lekser og lignende. Det er derfor på den ene siden ikke vanskelig å forstå at mange familier opplevde det som en lettelse at de fikk en pause fra den hektiske hverdagen. Noen familier opplever at det er systemene rundt som stresser dem. På den andre siden kan familiene være avhengig av tjenestetilbudene for å få til en struktur og dynamikk i familiene. De kan være avhengig av hjelp for å få familiemaskineriet til å gå rundt og for å få til en hensiktsmessig utvikling. Tjenestetilbudene som er beskrevet i modellen

(eksosystemet) kan tenkes å ikke vært like tilgjengelig som før pandemien med bakgrunn i restriksjoner (makrosystemet). Det kan derfor tenkes at det kan ha fått en konsekvens ved at noen familier har blitt mer overlatt til seg selv og som egentlig har behov for tett oppfølging og hjelp. Noen som motbeviser dette, er undersøkelsen som ble gjort av Tveito et al. 2021. Det beskrives her at barnevernstjenester hadde raskere og tettere oppfølging enn hva som var tilfelle før pandemien (Tveito et al. 2021).

Noen familier opplevde mindre stress, mer tid og ro. Det førte til en bedring i familiedynamikken. Mens andre opplevde hverdagen som svært krevende med konflikter og dårligere samspill. Jeg stiller derfor spørsmålet om familien med bakgrunn i de ulike innvirkningene har hatt en mulighet for god utvikling i hverdagen?

5.1.2 Familiens mulighet for utvikling under pandemien

Familiens mulighet til utvikling under pandemien har vært forskjellig fra familie til familie. Det er også her viktig å ta med geografisk område da det har spilt en rolle på hvilke restriksjoner familiene har levd under. Det tas derfor utgangspunktet i teori for å forklare utvikling under pandemien.

En interessant sammenligning er teorien om familiestruktur sett i lys av Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell. Hvordan familiene organiserte seg under pandemien vil også spille en rolle på hvilken utvikling de fikk som individer og som familie. Et eksempel kan være at noen familier er flinke til å finne på aktiviteter og er kreativ til å være ute på turer i naturen. Familier vil da få andre impulser utenfor kjernefamilien i mikrosystemet, det kan være andre mennesker, ting, eller symboler (Bronfenbrenner, 1979). Kanskje møter de andre personer ute på tur hvor familier klarer å holde restriksjonene. Andre familier kan velge å organisere seg på en annen måte. For eksempel var det noen familier som opplevde stor frykt for viruset og organiserte seg etter det. De isolerte seg for potensiell smitte og det førte til isolering av å samhandle ute med andre. Sett i lys av Bronfenbrenners utviklingsmodell er det viktig med samhandling utenfor kjernefamilien både for den individuelle utviklingen og for utvikling som familie (Bronfenbrenner, 1979). At barn drar på skole og barnehage for å få ny lærdom og samhandle med andre er viktig for utvikling som barn. Foreldre som er en del av et arbeidsmiljø og i kontakt med andre kollegaer og har et sosialt samspill er viktig for utvikling som forelder.

Siden Bronfenbrenner modellen viser til at barn, ungdom og voksne er avhengig av å samhandle på de ulike nivåene for utvikling (Bronfenbrenner, 1979), kan det derfor betraktes fra den ene siden at det under nedstegning ble en underutvikling da det ble mindre samhandling med andre utenfor kjernefamilien. For å bruke Bronfenbrenner modellen som en illustrasjon er individer avhengig av hverdagsstruktur slik den var før pandemien for å jobbe mot mål og videreutvikle seg på ulike nivå. Samtidig viser forskningsdeltakerne til at familiene hadde det mer hyggelig sammen, de fikk mer tid som familie. Vi kan derfor også betrakte at kjernefamiliene kunne gjennom samhandling og interaksjon med hverandre skape en god utvikling som familie til tross for begrensningene som kom fra makrosystemet og rammet de andre nivåene i utviklingsmodellen (Bronfenbrenner, 1979). På den andre siden kan vi rette kritikk mot modellen til Bronfenbrenner. Han snakker lite om resiliens som ligger i mennesket og de biologiske ressursene enkeltindivider besitter for å håndtere utfordringer som for eksempel pandemi. Den økologiske utviklingsmodellen forklarer godt den individuelle utviklingen til mennesker, men tar ikke for seg forskjellene som ligger biologisk til hos oss mennesker. Så vi kan derfor si at noen familier hvor enkeltmennesker besitter gode biologiske, kognitive ressurser ikke er fullt så avhengig av å samhandle med andre for å få til personlig utvikling. En annen faktor som har stor innvirkning på mulighetene familiene har til utvikling er hvor lenge pandemien og restriksjonene har vart. Vi kan derfor stille oss spørsmålet om 1-2 måneder med nedstegning er så skadelig for utviklingen på lang sikt?

Et annet relevant punkt å trekke inn med tanke på utvikling er den ytterste sirkelen i modellen, makrosystemet (Bronfenbrenner, 1979). Vi kan si at regjeringen er med på å begrense personlig utvikling gjennom at det blir laget restriksjoner, anbefalinger og nye lover som samfunnsborgere må forholde seg til. På den andre siden kan vi også bruke dette som et argument i samfunnet ellers da myndighetene også utenom pandemitiden lager nye lover som samfunnsborger skal forholde seg til. Samtidig er det noen som får en utvikling gjennom at vi har et lovverk. Det kan for eksempel være opplæringsloven, barn skal gå på skole, de har mulighet til å utvikle seg gjennom læring. Vi skal nå se videre på hvordan pandemien for noen har vært en lykke og for andre en byrde.

5.1.3 Skolevegring og kohort

Skolevegring og kohort kan også ses i sammenheng med hjemmeskole da alt har en innvirkning på hverandre og har påvirket hvordan familier har hatt det under pandemien.

Forskningsdeltakerne gir uttrykk for at det var mange barn som trivdes med hjemmeskole. Det understøttes av Nøkkelby et al. At det var spesielt elever som hadde psykiske plager som angst eller skolevegning som likte hjemmeskole (Nøkkelby et al., 2021). Forskningsdeltakerne følger opp barn, ungdom og foreldre med psykisk uhelse. Noen barn/ungdom sliter også med skolevegning. Det kan være flere grunner til at barn ikke ønsker å dra på skolen, noen av grunnene kan være mobbing, lite mestring, angst og utenforskap. Noen foreldre slet med å få barn på skolen etter en periode med hjemmeskole. Dette kan ha sammenheng med at barn som opplever skolevegning og er borte fra skolen over tid, vil ha vanskeligere for å komme seg tilbake til en normal struktur. Det er viktig å påpeke at skolevegning var ikke noe som oppsto bare på grunn av pandemien, mange barn og unge som er under oppfølging av barnevernstjenesten slet også før pandemien med skolevegning.

Forskningsdeltakerne beskriver at noen opplevde at det var lettere for barn å komme tilbake til skolen når de var delt inn i kohorter. Grunnen til dette er at kohortene skapte mindre grupper å forholde seg til. En av forskningsdeltakerne trekker frem at kohortene kunne ha bidratt til mindre utenforskap fordi alle som var en del av kohortene ble invitert i bursdager. Barn fikk leke med andre utenfor sin «normale» vennekrets. Det gir grunnlag for en bedre sosial utvikling gjennom å utfolde seg på andre arenaer enn hva barna gjorde før kohortene. Det er noen barn som liker mindre grupper og som på den måten kan ha respondert godt på kohort. Dette kan også betraktes fra en annen synsvinkel. NRK publiserte en nyhetsartikkel om «skolevegrerne» som peker på hvordan pandemien har endret på ønske om å dra på skolen og hvordan det for noen har vært å føle på utenforskap i kohorter (Edvardsen, 2022). Til forskjell fra hva en av forskningsdeltakerne forklarte, at kohorter kunne skape mindre utenforskap viser artikkelen til en gutt som slet med skolevegning før pandemien fikk enda verre skolevegning etter gjenåpning. Gutten opplevde kohorter som negativt, fordi det var rigide regler for kohortene som gjorde at gutten falt utenfor det sosiale miljøet (Edvardsen, 2022). En grunn til at kohortene skapte forverring kan tenkes å være om de havner i en kohort man ikke trives med. Det vil her være individuelle forskjeller på hvordan en person klarer å tilpasse seg miljøet rundt og klarer å omstille seg.

Kohort og skolevegning kan relateres til Bronfenbrenner modellen (Bronfenbrenner, 1979). Kohort kan på den ene siden bidra til utvikling, hvor du har en fast gruppe du samhandler og har et fellesskap med. En kohort kan for eksempel være klassen til barnet. Gjennom begrensninger om å kun forholde seg til sin kohort gir det ikke stor mulighet til å utforske og

bli kjent med andre. Utenforskap slik det er beskrevet over bidrar til mindre samhandling med andre og begrensning av utvikling sett i sammenheng med Bronfenbrenner modellen, men utenforskap kan også betraktes som en «hensikt» med pandemien. Formålet når pandemien inntraff, var å skape minst mulig smittespredning gjennom avstand og «isolering» fra samhandling med andre. Dette har vist seg å koste for flere familier og for noen har det vært positivt. Utfordringer med skolevegring preger en hel familie. Noen opplever at det har blitt bedre etter pandemien, men slik media fremstiller det viser det seg at det er mange barn og unge som nå sliter med å komme tilbake på skolen. Foreldre skal i tillegg til egen jobb ivareta utviklingen hos barnet og at barnet kommer seg på skolen. Skolevegring og kohorter har derfor hatt en innvirkning på enkeltindivider og familier både positivt og negativt. Vi ser også nå at det skrives mye om forverringer som har skjedd, altså ettervirkninger av alle restriksjonene.

5.1.4 Pandemiens påvirkning på ungdom

Ungdommers måte å ha håndtert pandemien på oppleves varierende. Noen ungdommer har fått det bedre, mens andre ungdommer har fått det verre. En fellesnevner for ungdom er at de er under utvikling til å bli voksne. Det er mye som skjer i ungdomsårene av forandring og overganger. Videre ser oppgaven på hvordan ungdom har blitt påvirket av pandemien.

Mange av forskningsdeltakerne jobber med ungdommer og deres familier. De som jobber i storbyen opplever at det er mange som har fått det verre under pandemien. Mange har havnet i feil miljøer og havnet i bråk som de i utgangspunktet ville unngått om de fortsatt hadde hatt fritidstilbudet sitt. For mange av ungdommene sklei det ut, noe som påvirket familiene i stor grad. Ungdommer i storbyen kunne være ute på natten og prøve rus. I den mellomstore byen opplevde de også at ungdommer slet, noen slet med rus og skolefravær. De i den mellomstore byen ga ikke uttrykk for at ungdommer var ute om natten, prøvde rus og havnet i feil miljøer under pandemien. At ungdommer slet under pandemien understøttes av forskningen til Geirdal et al. (2021). Mange unge fikk under pandemien negative følelser og en belastning på mentale helsen (Geirdal et al. 2021).

En måte å forklare dette på er å se det i lys av Eriksons teori om fasen *Identitet versus forvirring*. Ungdomsfasen er preget av at ungdommen skal finne svar på fremtiden sin, og «hvem er jeg» som person og «hvem vil jeg bli». I ungdomsårene skal man finne sin identitet. Dette kan være belastende for mange ungdommer. Det er derfor ikke vanskelig å forstå at

pandemien kunne bidratt til økt forverring i mental helse og at ungdommer oppsøkte andre miljøer eller var mer ute for å utforske. Slik Erikson beskriver det, må det finnes en forutsigbarhet og mening i livet, ungdommen må oppleve kontroll over livet sitt for at utvikling skal skje (Håkonsen, 2015).

Som tidligere nevnt har pandemien vært preget av stort uforutsigbart og ute av kontroll for enkeltindividet. Samfunnet har over lang tid vært preget av strenge restriksjoner, og det har gått i bølgedaler. Slik Erikson beskriver det er ungdomsårene dramatisk (Håkonsen, 2015). Her kan det legges til grunn at ungdommer er fulle av hormoner og har masse følelser. Det kan derfor også være svært vanskelig for ungdommer å forholde seg til egne svingninger og utvikling samtidig som samfunnet også svinger. Da spesielt med veksling av restriksjoner og gjenåpning. Vi kan også trekke inn Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell (1979) for å forstå hvordan ungdommer utvikler seg på ulike nivåer. Slik forskningsdeltakerne var enig i at mange av ungdommene hadde mangel på fritidstilbud og at dette kunne være en av grunnene til at mange havnet på feil spor. Boforhold ble også en viktig faktor oppi dette. Mange som bor trangt og ungdommer som har behov for «fristed» hadde ikke muligheten til dette under pandemien, noe som gjorde at det økte risikoen for at de var mer ute og oppsøkte feil «miljøer».

Vi kan se tilbake på den illustrerte modellen (kapittel 2). Ungdom er ifølge modellen avhengig av å samhandle med andre utenfor kjernefamilien, de må samhandle med flere for å finne sin identitet (Bronfenbrenner, 1979). Skole er viktig for fremtiden, kanskje har noen ungdommer jobb som er et viktig steg mot voksenlivet. Det er dette de skal finne ut av og er avhengig av for å skape egoidentitet slik Erikson beskriver det (Håkonsen, 2015). Slik forskningsdeltakeren beskriver det har tilbud som fritidsaktivitet vært viktig for å ikke få en skjevutvikling. I ungdomsårene er det ekstra viktig med samhandling med venner for utvikling. Dette understøttes også av teorien til Erikson. For ungdommer som enda ikke har funnet ut av egoidentiteten sin vil venner eller andre grupper være viktig for utvikling av identitet (dette kan også innebære en fritidsgruppe, fotballag osv.) (Håkonsen, 2015). Vi kan derfor si at pandemien som førte til nedstegning og restriksjoner på ene siden har bidratt til å gjøre det vanskeligere for ungdom å skape egen identitet. De hadde mindre arenaer å utfolde seg på og begrensende mulighet for å samhandle med andre. Ungdommer hadde mindre arenaer å være på, skape identitet gjennom å utforske å være sosial. En konsekvens av dette kan være at ungdommer «vanket» mer gatelangs.

På den andre siden er det ungdommer som også har hatt det bra under pandemien. En studie gjort av Bakken et al. (2020) viser til at det var flere ungdommer som opplevde at pandemien hadde påvirket livet deres i en positiv retning, ungdommene opplevde at det var mer positivt enn negativt, selv om dette ikke gjaldt alle. Det var mange ungdommer som brukte mer tid på familien og gjøre hyggelig ting sammen (Bakken et al., 2020). En måte å forklare dette på er at noen ungdommer har mange biologiske ressurser og høy kognitiv fungering. De har med høyest sannsynlighet en fin og omsorgsfull familie de liker å tilbringe tid med. For å trekke inn teori om familiestruktur (Jensen, 2009), kan det her tenkes at familien er godt organisert og strukturer. De møter denne «krisen» sammen og omstrukturerer seg som gjør at ungdommen i familien klarer å se fremover og gir livet mening. Jamfør Eriksons teori, kan det betraktes at de ungdommene som opplever at pandemien har vært positivt har kommet lenger i utvikling, kanskje har de livet planlagt og funnet delvis ut av sin identitet (Håkonsen, 2015). Et annet relevant punkt som er viktig å ta med, er at ungdommer under oppfølging av barnevernstjenestene er i en sårbar fase. Det er ikke sikkert at de har opplevd pandemien som positiv i motsetning til ungdommer som har familie med god stabilitet og omsorg. Samtidig som det kan være noen ungdommer under oppfølging av barnevernstjenesten som har opplevd det som positivt med pandemi. Men ut ifra den innsamlet dataen til oppgaven var det overveiende at pandemien har spilt størst negativ innvirkning på ungdommene.

5.1.5 Sosioøkonomiske forhold under pandemien

Koronakrisen ga høy arbeidsledighet for mange av Norges innbyggere. Nye tall viser midlertidig at arbeidsledigheten er tilbake på samme nivå som det var sommeren 2019 (Lien, 2022). Forskningsdeltakerne forklarer at de ikke opplevde at det var så mange familier som hadde mistet jobben under pandemien. Forskning gjort av Kojan et al. 2021 viser at familier med lav sosioøkonomisk status er overrepresentert i barnevernstjenesten (Kojan et al., 2021). Kojan trekker frem utdanning, arbeidsforhold, helsesituasjon og minoritetsrelaterte forhold som en grunn til overrepresentasjonen i barnevernstjenesten (Kojan et al., 2021). Slik en av forskningsdeltakerne beskriver er det noen familier som har god sosioøkonomisk status, som både besitter bra med økonomiske ressurser, men også sosiale ressurser. På den ene siden kan vi si at familier som har god økonomi og foreldre som er i jobb har en større mulighet til å kjøpe seg sosiale goder. Geirdal et al. Viser også at jobb var viktig for den mentale helsen og at de som var sysselsatt hadde en bedre livskvalitet (Geirdal et al., 2021). De som var i jobb fikk mer sosial samhandling med andre i motsetning til de som ikke var i jobb. Forskningsdeltakere hadde flere foreldre de fulgte opp, som var i jobb og det beskrives fra

flere av forskningsdeltakerne at det er lettere for de med mer midler å kunne kjøpe seg goder under pandemien.

Slik Kojan skriver påvirker sosiale og økonomiske utfordringer barn og foreldres hverdagsliv og det skaper mye stress og bekymringer (Kojan et al., 2021). Dette understøttes også av forskningsdeltakerne. De opplever også at man skal kunne klare å prestere på mange ulike plan (fritidsaktiviteter, barnebursdager og ferier). Mange av de tingene koster penger for familiene. Det kan tenkes at lavinntektsfamilier har vanskelig for å henge med på det presset. Vi faller derfor tilbake på at noen av disse familiene med lav sosioøkonomisk status kunne oppleve pandemien som en lettelse. Det skapte mindre stress og press for de. Alle skulle nå holde seg hjemme. Familier med høy sosioøkonomisk status som er vant til å være en del av samfunnstempoet. Her var muligens de familiene med høy sosioøkonomisk status som har mistet noe underveis i pandemien. De måtte også begrense den sosiale kontakten med andre, ingen ferier og lite hytteturer. Rutinene og strukturen de engang hadde ble stoppet opp under pandemien og nedstegningen. Derfor har en av forskningsdeltakerne en tanke om at familier med høy sosioøkonomisk status har på en måte mistet mer enn familier med lav sosioøkonomisk status under pandemien. De med lav sosioøkonomisk status hadde jo ikke den muligheten før pandemien til å dra på ferier og ha en hytte på fjellet osv. De har ikke gått glipp av noe i den grad, slik høyinntektsfamiliene muligens har. Samtidig er det en viktig faktor å ta med som nevnt over at noen familier med høy sosioøkonomisk status kunne bruke penger på andre goder under nedstegningen.

En av forskningsdeltakerne forteller opplevelsen av at noen familier fikk dårligere økonomi under pandemien. Forskningsdeltakeren forklarer dette med at mange slet med å komme seg til NAV for å få det de har krav på. Det er også en del foreldre som har behov for fysisk hjelp til søknader for å klare å søke. Det skapte utfordringer når tjenestetilbudene hadde lenger avstand til klienter og det ble gjennomført flere digitale møter enn tidligere.

Vi kan også her trekke inn Bronfenbrenner modellen (1979) som er konstruert i kapittel 2. Tjenestetilbudene i den nest ytterste sirkelen var ikke like tilgjengelig som før pandemien. Dette gjorde at mange familier fikk dårligere økonomi, det var vanskeligere under nedstegning for foreldre å få kontakt med NAV. På grunn av den høye arbeidsledigheten kan vi også tenke oss at køen på NAV skapte lang ventetid. Det kan for mange ha skapt frustrasjon og motløshet. Saksbehandlere i barnevernstjenesten og andre tjenestetilbud var

heller ikke like lett tilgjengelig fysisk for å bistå til praktiske søknader. En annen side vi kan se fra Bronfenbrenner modellen er hvordan sosioøkonomisk status kan ha innvirkning på utvikling. Slik forskningsdeltakere forteller kan de med høyere sosioøkonomisk status kjøpe seg mer goder. Gjennom å kjøpe seg ferieturer fører dette kanskje til at barn møter andre barn på ferie noe som skaper samhandling med andre utenfor kjernefamilien. Gjennom å få dra på ferie eller gå på fritidsaktiviteter gir det rom for erfaring, lek og læring som igjen gir muligheten til utvikling. Under pandemien var fritidsaktiviteter og ferieturer vanskelig å få til, spesielt under nedstegningen, mens det var under mindre strenge restriksjoner muligheter for å reise på norgesferie og lignende. Dette er noe mange av de med høy sosioøkonomisk status har mulighet til.

Med høy sosioøkonomisk status kommer også de sosiale forholdene inn. Gjennom å ha god økonomi vil man også lettere klare å delta på andre sosiale arenaer, som igjen skaper nettverk. Disse familiene vil da få både gode sosiale forhold gjennom nettverk og en mulighet for gode boforhold. Vi kan på en måte si at de med høyere sosioøkonomisk status har en mulighet til å befinne seg på flere nivå i samfunnet, enn det de med lavere sosioøkonomisk status. Samtidig kan vi si at barn som bor i familier med lav sosioøkonomisk status også har en mulighet til å delta på fritidsaktiviteter. Slik forskningsdeltakerne fremlegger det er barnevernstjenesten opptatt av at barn skal delta på fritidsaktiviteter da det er viktig for utvikling. For at sosial utvikling skal forekomme er det avhengig av hvilket miljø barnet deltar i (Ringereide, 2021). En fritidsaktivitet som ofte innehar et positivt miljø, vil derfor være en måte et barn kan utvikle seg positivt på.

5.2 Barnevernsansattes arbeid med familier under pandemien

Under dette avsnittet vil oppgaven ta for seg del to av problemstillingen. *Hvordan har det vært for barnevernsansatte å jobbe med sårbare familier under pandemien?* For å besvare problemstillingen tas det utgangspunkt i forskningsdeltakernes uttalelser. Det vil også bli drøftet i lys av Michael Lipsky sin teori om profesjonsidentitet og bakkebyråkratene. Det vil også bli drøftet i lys av tidligere forskning.

5.2.1 Opplevelse av arbeidshverdagen under pandemien

Som nevnt hadde forskningsdeltakerne ulik opplevelse av hvordan det har vært å jobbe under pandemien. Noen opplevde arbeidspress og tidspress, andre arbeidsro og mindre stress. Det var spesielt forskningsdeltakeren som jobbet med undersøkelse som opplevde tidspresset når

korona kom fordi mange av møtene ble utsatt. Slik Lipsky sin teori om bakkebyråkratene tar for seg, jobber byråkratene i kritiske situasjoner med mangel på ressurser og høy arbeidsbelastning (Lipsky, 2010). Ut ifra teorien til Lipsky er det derfor ikke noe nytt at forskningsdeltakeren opplevde et høyt arbeidspress og tidspress. Lipsky forklarer at det er bakkebyråkratene som utfører politikken i praksis (Lipsky, 2010).

Vi kan derfor tenke oss at restriksjonene laget på politisk plan skapte økt arbeidsmengde. Barnevernsansatte hadde nye restriksjoner å forholde seg til enn hva som var tilfelle før pandemien. En krisesituasjon som pandemien kunne øke stress og belastning hos ansatte. Å jobbe over tid med stress og arbeidsbelastning øker risikoen for psykisk uhelse (Davidovitz et al., 2020). Slik forskningsdeltakeren beskriver det er det vanskelig å få gjennomført jobben slik man ønsker det. Det kan også ses i lys av teorien til Lipsky. Han mener bakkebyråkratene *Modifiserer* arbeidet sitt. Ved modifisering gjør ansatte tilpasninger i arbeidshverdagen for å håndtere at det er ressursmangel. Dette fører til at man gjennomfører oppgaven, men har ikke den beste kvaliteten over det (Lipsky, 2010). Det er på den ene siden viktig å huske at barnevernstjenesten er en presset tjeneste. Dette er ikke noe som har kommet av pandemien. På den andre siden er pandemien ifølge forskningsdeltakerne en medvirkende faktor til ytterligere arbeidsbelastning. I motsetning til det forskningsdeltakeren på undersøkelse opplever, viser en studie at det ble frigjort en del tidsressurser under pandemien, grunnen til det var at det ble mindre eksterne møter. Det frigjorde mer tid til ansatte. Det førte til at familiene fikk raskere oppfølging (Tveito, et al., 2021).

At det ble frigjort mer tidsressurser kan også understøttes i noen av forskningsdeltakerne som jobbet på tiltaksteam. Noen opplevde at pandemien har skapt en arbeidsro og mindre stress i arbeidshverdagen. En grunn til det kan være måten de prioriterte saker og en effektivisering gjennom mer digitale møter. Slik Lipsky trekker frem har bakkebyråkrater muligheten til skjønnsutøvelse (Lipsky, 2010). Under pandemien brukte barnevernsansatte skjønn til å prioritere saker som hastet mest. Det førte til at familier som ikke var på prioriteringslisten måtte se mer til andre instanser. Dette understøttes av Nøkkkelby et al., 2021. Arbeidet med vold og overgrep ble prioritert og familier fikk tettere og raskere oppfølging enn i normalsituasjon (Nøkkkelby et al. 2021). Antall bekymringsmeldinger har vist seg også å variere fra de forskjellige barnevernstjenestene i Norge. Noen har opplevd en økning i rapportering om vold og overgrep (Nøkkkelby et al., 2021). Under pandemien ble de flinkere

til å planlegge hva som skal prioriteres, skille ut hva som var barnevern og ikke. Dette gir grunn til å tro at barnevernstjenester har en lav terskel for å hjelpe familier i utgangspunktet.

Det å klare å skille på hva som er en barnevernssak og ikke ble ekstra viktig under pandemien. Skjønnsutøvelse kan på mange måter ha vært positivt under pandemien, Bakkebyråkratene kunne selv velge hva som var viktig å prioritere i jobben. På den andre siden kan det ha vært negativt da familiene kan sitte igjen med en annen vurdering enn hva den ansatte har gjort. En annen ting Lipsky trekker frem med henhold til skjønnsutøvelse er hvordan ansatte under press og ressursmangel fatter viktige beslutninger. Han er kritisk til at det kan bli tatt gode avgjørelser når det er lite tilgang på informasjon, tid og for mange klienter per. ansatt (Lipsky, 2010). For å kunne vise til hva Lipsky mener kan vi trekke paralleller tilbake til pandemi, restriksjoner og nedstegning. Barnevernet har et tett samarbeid med skole, barnehage og andre instanser. Disse instansene fører med seg informasjon som bidrar til en helhetsvurdering i barnevernets beslutninger. Tilgangen på slik informasjon var mangelfull da barn var hjemme fra skolen og barnehager. Andre instanser som PPT, BUP kan det tenkes at heller ikke hadde like tett kontakt med familien som før pandemien. Barnevernsansatte skal gjennomføre lovpålagte oppgaver også under pandemien og det oppleves for noen at pandemien har satt en stopper for det. Samtidig som noen av forskningsdeltakerne opplever at det har vært en fin tid, de har gjort så godt de kan.

5.2.2 Lovpålagte arbeidsoppgaver i en utfordrende tid

Det norske barnevernet jobber etter lov om barnevernstjenester og har flere lovpålagte arbeidsoppgaver. Barnevernet skal jobbe for å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan være skadelig for helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, samt at barn og unge skal sikres trygge oppvekstvilkår (Barnevernloven, 1993). Barnevernloven var ikke noe unntak under pandemien, barnevernsansatte skulle gjennomføre lovpålagte oppgaver. Mange av forskningsdeltakerne kunne oppleve at de ikke alltid strakk til i arbeidshverdagen under pandemien. Noen opplever at de ble forhindret i å gjøre oppgavene sine. En av grunnene til det er at de ikke fikk kartlagt saken godt nok i undersøkelse, det ble vanskeligere å få noen åpenbare observasjoner som ellers er lettere uten restriksjoner. Gjennom at noen av forskningsdeltakerne opplevde å ikke få observert godt nok og forhindret i å gjøre oppgavene sine under nedstegningen.

Noen av forskningsdeltakerne på sin side opplevde å ha fulgt opp så normalt som mulig under pandemien. Det fortolkningene mine kommer fremt til er at det oppleves som at barnevernstjenestene er organisert forskjellig og gjennomfører de lovpålagte oppgavene forskjellig. En forklaring på det kan være de geografiske forskjellene det er mellom den store og mellomstore byen. Restriksjoner og befolkningstettheten er større i den store byen noe som gjør at de også har hatt et høyere smittetrykk enn andre mindre byer. Forskningsdeltakerne opplevde også at hjemmekontor og digitale møter gjorde det vanskeligere å få oversikt. Mistet blant annet helhetsinntrykket for hvordan foreldrene som slet med rus fremsto. Det var vanskelig å ta vurderinger gjennom en skjerm. Korona kunne også for noen forskningsdeltakere oppleves at ble brukt som en «unnskyldning» til å ikke møte opp. Det å ha mye hjemmekontor skaper også på sin side en ensomhet og opplevelse av lite fysisk støtte, selv om man kunne ta en telefon for å drøfte eller debrife så ble det ikke det samme som å være fysisk til stede. Dette kan også ses i lys av Lipsky sin teori. Veiledning er viktig for en kollega for å klare å stå i utfordringer som en møter i arbeidshverdagen (Lipsky, 2010). Det kan på den ene siden se ut til at terskelen for å snakke med andre kollegaer ble høyere under pandemien enn den er når alle er på kontoret. Et annet relevant punkt er det Lipsky beskriver om ressursmangel fører til at ansatte står overfor valg som tas selvstendig og har mye ansvar for egne klienter (Lipsky, 2010).

Forskningsdeltakerne og ansatte i barnevernstjenesten har forskjellig arbeidserfaring og personlig erfaring. Derfor vil noen besitte flere personlige ressurser til å håndtere utfordrende arbeidshverdag enn andre i samme rolle (Lipsky, 2010). Noen har derfor opplevd pandemien som en utfordrende tid men håndterbar i forhold til å gjennomføre lovpålagte arbeidsoppgaver. Noen har satt pris på hjemmekontor og har opplevd å klart å fulgt opp familiene godt nok. Andre har opplevd arbeidshverdagen som en større belastning på grunn av pandemien. Teorien til Lipsky viser til flere viktige punkt på hvordan ansatte under press takler utfordringer. Samtidig er det viktig å være kritisk til teorien hans. Lipsky har ikke et klart skille mellom profesjonene som jobber direkte med brukerne i bakkebyråkratiet. Man kan også være kritisk til relevans av Lipsky sin teori gjennom at den er utviklet med utgangspunkt i en amerikansk velferdsmodell.

6.0 Konklusjon

Det er mange familier i Norge i dag som befinner seg i en krise og som er i behov av hjelp fra barnevernstjenesten. Når pandemien inntraff tidlig i 2020 oppsto det nye kriser for flere familier. Det har i oppgaven vært sett på ulike faktorer som har påvirket familiene under pandemien. I den første del av problemstillingen gir forskningsdeltakerne uttrykk for at noen familier har opplevd pandemien som mindre stressende. Familier har fått mer tid og ro. Det har for noen familier ført til bedre samspill og familiedynamikk. Andre faktorer som også har spilt inn er kombinasjonen av hjemmeskole og hjemmekontor. For noen foreldre har det vært godt med hjemmekontor, og noen har klart å følge opp barna på hjemmeskole. Spesielt barn med skolevegring har kunne syntes det har vært godt med hjemmeskole. Gjennom digitalisering ble det også mer effektivt å gjennomføre møter som skapte mindre stress. Foreldre kan utøve bedre omsorg til barna gjennom å ikke bli belastet med for mye stress. Noen familier har møtt hverdagsutfordringene og strukturerte seg deretter. Noen familier har hatt muligheten for god utvikling gjennom interaksjon med hverandre under nedstegningen.

Pandemien har også ført med seg noen negative innvirkninger på familier. Noen familier opplevde kombinasjonen av hjemmekontor og hjemmeskole som krevende. Noen foreldre var fysisk på jobb, det skapte mer planlegging da barn hadde hjemmeskole. Når pandemien inntraff ble det endring i hverdagsstruktur og noen opplevde det som utfordrende. En annen faktor som påvirket negativt er de foreldre, barna eller ungdommen som hadde fritidsaktiviteter, jobb eller andre sysselsetting som eneste holdepunktet. De kunne falle utenfor på grunn av nedstegningen. De mistet den opprettholdende faktoren til å for eksempel holde seg unna rus. En annen faktor er at noen familier fikk økt konfliktnivå hjemme. Det pekes på flere grunner til det. Deriblant familier som bodde trangt var mer tett på hverandre. Noen klarte ikke å kombinere hjemmekontor og hjemmeskole. En annen faktor som hadde innvirkning er hvilken sosioøkonomisk status familien har. Familier med en høyere sosioøkonomisk status kan kjøpe seg mer goder. Samtidig viser det at det også kan være familier som kan ha mistet mye sosiale forhold under pandemien, spesielt på grunn av restriksjoner.

Vi kan derfor med bakgrunn i det overnevnte ha grunn til å tro at koronapandemien har rammet familiene forskjellig som har forårsaket tapere og vinnere av pandemien.

Del to av problemstillingen tar for seg hvordan det har vært for barnevernsansatte å jobbe med sårbare familier under pandemien. Barnevernstjenesten er en presset tjeneste.

Forskningsdeltakerne har ulik opplevelse av hvordan pandemien har påvirket arbeidet deres. Det viser seg at det er en forskjell mellom de som jobber med undersøkelse og de som jobber på tiltaksteam. Noen ansatte opplever at de har fått en god arbeidsro og mindre stress, mens andre opplever at det har vært vanskelig å ha hjemmekontor og miste mer oversikt.

Forskningsdeltakere på undersøkelsesteam opplevde økt arbeidspress og tidspress. Det har vært en utfordring for noen å strekke til med å gjennomføre lovpålagte oppgaver. Det kommer frem at ansatte har gjort en så god jobb som mulig med hensyn til restriksjonene og arbeidsbelastningen de har vært utsatt for. For noen av forskningsdeltakerne har pandemien opplevdes som en belastning. Det har tatt ekstra tid og ressurser gjennom å forholde seg til retningslinjer. De har hatt mindre sosial kontakt med arbeidskollegaer. Det har også vært høyere terskel å ta debriefing når de fleste satt på hjemmekontor. For andre har det vært en oppvekker. Noen har under pandemien klart å skille bedre på sakene sine, hva som tilhører barnevern og hva kan andre tjenester ta seg av.

For praksisfeltet tenker jeg det er mye å lære av i denne oppgaven. Oppgaven gir grunn til å tro at stress for noen foreldre fører til dårligere utøvelse av omsorg. Gjennom at det har vært pandemi erfarte man at noen foreldre hadde behov for å nettopp å stresse ned for å bli en god nok forelder. Vi kan lære av at tjenestene også kan være en faktor som stresser foreldre, spesielt om det er mange tjenester inne samtidig og foreldre har som oppgave å følge opp disse systemene. Dette er noe vi kan lære av gjennom å passe på hva som er nødvendig av tjenester og ikke, kanskje noen kan være mindre aktive inne hos familiene. Et annet punkt jeg også ønsker å trekke frem, som kunne vært interessant å utforske videre. Det er hvordan barn som sliter med skolevegring kan dra nytte av å være medlem i mindre grupper, kohorter. Dette er noe som anbefales at det forskes videre på. På grunn av plass mangel ble det ikke diskutert så mye rundt de geografiske forskjellene som har preget barnevernet og familiene under pandemien i Norge. Dette er noe jeg ser for meg også kunne vært et interessant forskningsprosjekt i forhold til hvordan familiene har klart å utvikle seg og hvordan de lokale restriksjonene har påvirket barnevernsansatte og familiene ulikt.

7.0 Referanser

Bakken, A. Pedersen, W. Von Soest, T. Sletten, M. A. (2020). *Oslo-ungdom i koronatiden. En studie av ungdom under covid-19-pandemien*. Hentet fra <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/4221/NOVA-rapport-12-2020.pdf?Sequence=3&isallowed=y>

Barnevernloven. (1993) Lov om barneverntjenester. (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>

Braun, V. Clarke, V. (2008). *Using thematic analysis in psychology, in qualitative research in psychology*. Hentet fra: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1191/1478088706qp063oa>

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of Human development: experiments by nature and design*. Harvard university press. Hentet fra: <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.oslomet.no/lib/hioa/detail.action?Docid=3300702&pq-origsite=primo>

Davidovitz M. Cohen, N. Gofen, A. (2020). *Governmental Response to Crises and Its Implications for Street-Level Implementation: Policy Ambiguity, Risk, and Discretion during the COVID-19 Pandemic*. Hentet fra: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13876988.2020.1841561>

Edvardsen, I. (2022, 14.mars). *Skolevegrerne*. NRK. <https://www.nrk.no/norge/xl/skolevegrerne-1.15845096>

Geirdal, Ø, K, A. Price, D. Schoultz, M. Thygesen, H. Ruffolo, M. Leung, J. Bonsaksen, T. (2021). *The Significance of Demographic Variables on Psychosocial Health from the Early Stage and Nine Months after the COVID-19 Pandemic Outbreak. A Cross-National Study*. Hentet fra: <https://brage.inn.no/inn-xmlui/bitstream/handle/11250/2759914/Geirdal%2bet%2bal%2bijerph-18-04345.pdf?Sequence=2&isallowed=y>

Håkonsen, M. K. (2015). *Psykologi og psykiske lidelser* (5.utgave, 3.opplag). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Johansen, H. A. Hansen, A. (2016, 12.okt). Slår alarm om barnevernet: - Flere steder har ansatte ansvar for opp mot 50 barn. *Dagbladet*. <https://www.dagbladet.no/nyheter/slar-alarm-om-barnevernet---flere-steder-har-ansatte-ansvar-for-opp-mot-50-barn/60375102>

Johnsen, A. Torsteinsson, W, V. (2015). *Lærebok i familieterapi* (2.utg). Oslo: Universitetsforlaget AS.

Järvinen, M. Nanna, M. M. (Red.). (2017). *Kvalitativ analyse. Syv tradisjoner*. Hans Reitzels Forlag.

Kojan, H. B. Storhaug, S. A. (red). (2021). *Barnevern og sosioøkonomisk ulikhet – sammenhenger forståelser og ansvar*. (Rapportserie for sosialt arbeid). NTNU. Hentet fra: <https://samforsk.no/uploads/files/Publikasjoner/Barnevern-og-sosiookonomisk-ulikhet.pdf>

Lien, H. (2022, 3.feb). *Antall langtidsledige på samme nivå som før pandemien*. SSB. [Hentet fra: https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/arbeidskraftundersokelsen/artikler/antall-langtidsledige-pa-samme-niva-som-for-pandemien](https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/arbeidskraftundersokelsen/artikler/antall-langtidsledige-pa-samme-niva-som-for-pandemien)

Lipsky, M. (2010). *Street-Level Bureaucracy, 30th Anniversary Edition. Dilemmas of the individual in public service*. Publisher: Russell Sage Foundation.

Ludvigsen, G, B. Tegnander, P. (2021, 16.feb). *Kraftig økning i alvorlig vold mot barn*. NRK. <https://www.nrk.no/sorlandet/kraftig-okning-i-alvorlig-vold-mot-barn-1.15375187>

NOU 2021: 6. (2021). *Myndighetens håndtering av koronapandemien – rapport fra koronakommisjonen*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/5d388acc92064389b2a4e1a449c5865e/no/pdfs/nou-202120210006000dddpdfs.pdf>

Nøkkelby, H. Borge, C.T. Johansen, B.T. (2021). «*Konsekvenser av covid-19- pandemien for barn og unges liv og psykiske helse: oppdatering av en hurtigoversikt*». Oslo: Folkehelseinstituttet, 2021. Hentet fra:

<https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2021/oppdatering-av-hurtigoversikt-covid-barn-002.pdf>

Olsen, J. B. Garnes, K.L. (2018). *Hva skyldes høy turnover blant saksbehandlere i kommunalt barnevern?* (Masteroppgave). Handelshøyskolen, ut Norges arktiske universitet. Hentet fra: <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/13094/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Støen, J. Eventsen-Stanghelle, C. Fandrem, H. (2020). *Hvem er de sårbare barna?*. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2020/hvem-er-de-sarbare-barna/>
(Publisert 27.03.20)

Tjernshaugen, A. (2022, 12.april). *Koronapandemien*. Store medisinske leksikon. Hentet fra: <https://sml.snø.no/koronapandemien>

Tjora, A. (2013) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis (2. Utgave, 2. Opplag)* Oslo: Gyldendal Norsk Forlag 2012.

Tveito, S. B. (2021) *Barnevern i krisetid. Barneverntjenestens arbeid med vold og overgrep under koronapandemiens første fase*. Hentet fra <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/6521/NOVA-Notat-1-2021%20.pdf?Sequence=1&isallowed=y>

Vedlegg 1

Informasjonsskriv

Informasjon om forskningsprosjektet

Pandemiens innvirkninger på hjelpetrevende familier i barnevernstjenesten

I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for dette forskningsprosjektet og hva prosjektet innebærer for deg.

Formål

Masteroppgaven i familiebehandling er en individuell oppgave på ca 50sider. Jeg skal skrive om temaer som barnevernstjenesten og koronapandemien. Formålet er å utforske følgende problemstillingen min som er følgende: *Hvilke faktorer opplever ansatte i barnevernstjenesten at pandemien har spilt inn på familiene?*

Problemstillingen min skal besvares ut ifra intervjuer med ansatte i barnevernet om deres opplevelser å jobbe under pandemien og hvordan de ser familienes situasjon idag kontra når Korona sto på som verst under nedstigning av samfunnet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Førsteamanuensis, Ivan Harsløf, Institutt for sosialfag OsloMet – storbyuniversitetet er veileder og formelt ansvarlig. Prosjektet gjennomføres av masterstudent Sahra Ali-Meringdal

Hvorfor er du inkludert i studien?

Det er ønskelig å bruke deg som informant til å forske på problemstillingen i prosjektet. Du sitter på erfaringer, kunnskap og informasjon som vil være til nytte for å utforske problemstillingen.

Hva innebærer prosjektet for deg?

I masteroppgaven skal det brukes kvalitativ forskningsmetode.

Jeg vil gjerne innhente opplysninger fra barnevernstjenesten, gamle bydel Oslo. Det vil være opplysninger om Korona pandemiens betydning for familiene som er viktig å få informasjon om. Opplysningene innhentes gjennom intervjuer som tas opp med ansatte i barnevernstjenesten. Det er tenkt å intervju fem ansatte.

Det er frivillig å delta

Du kan når som helst trekke samtykke om å delta i dette forskningsprosjektet, og du trenger ikke å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du velger å trekke deg fra prosjektet.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Studenten vil ha behandlingsansvar overfor det materialet som innhentes.
- Opplysningene som samles inn vil anonymiseres gjennom endring av navn, kode materialet m.m
- Masteroppgaven vil bli offentliggjort.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent. Planen er å være ferdig med masteroppgaven i mai 2022. Lydfiler og innsamling av data vil bli slettet ved prosjektslutt.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om det du sier fordi forskningsprosjektet er vurdert å være i allmennhetens interesse, men du har anledning til å protestere dersom du ikke ønsker å bli inkludert i prosjektet.

På oppdrag fra *Oslomet* har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer eller å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Sahra Ali-Meringdal (masterstudent), s338203@oslomet.no eller Ivan Harsløf (studentens veileder). ivaha@oslomet.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Student: Sahra Ali-Meringdal

Veileder: Ivan Harsløf

Vedlegg 2

Godkjenning fra NSD

Vurdering

 Skriv ut

Referansenummer

148753

Prosjektittel

Pandemiens innvirkninger på hjelpetrequende familier i barnevernstjenesten

Behandlingsansvarlig institusjon

OsloMet – storbyuniversitetet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for sosialfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Ivan Harsløf, ivaha@oslomet.no, tlf: 90825769

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Sahra Ali-Meringdal, s338203@oslomet.no, tlf: 92844683

Prosjektperiode

18.10.2021 - 31.05.2022

Vurdering (2)

13.01.2022 - Vurdert

Hei,

Personverntjenester har vurdert endringen registrert 12.01.2022.

Endringen gjelder at utvalget rekrutteres fra barnevernstjenesten i Molde i stedet for bydel Gamle Oslo.

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 13.01.2022. Behandlingen kan fortsette.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet/pågår i tråd med den behandlingen som er dokumentert.

Kontaktperson : Anne Marie Try Laundal

Lykke til videre med prosjektet!

19.10.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen såfremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 19.10.2021, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

For studenter er det obligatorisk å dele prosjektet med prosjektansvarlig (veileder). Del ved å trykke på knappen «Del prosjekt» i menylinjen øverst i meldeskjemaet. Prosjektansvarlig bes akseptere invitasjonen innen en uke. Om invitasjonen utløper, må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.05.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

TAUSHETSPLIKT

Deltagerne i prosjektet har taushetsplikt. Intervjuene må gjennomføres uten at det fremkommer opplysninger som kan identifisere brukere.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 3

Intervjuguide

Intervjuguide

Problemstilling: Hvilken faktor opplever ansatte i barnevernstjenesten at koronapandemien har spilt inn på familiene?

Innlending

1. Presentasjon av problemstilling

Bakgrunn til informant

2. Yrkesutdanning
3. Antall år i barnevernstjenesten
4. Hvilken rolle har du i barnevernstjenesten

Spørsmål

5. Fortell litt om barnevernstjenesten, hvordan er den organisert? og hvordan har det blitt organisert her hos dere under nedstenging?
6. Hvilken typer familie er det du følger opp? Hvilken problematikk er det i familiene?
7. Hvordan vil du beskrive den sosioøkonomiske bakgrunn til familiene du følger opp?
8. Hvilken opplevelse har du av familiene du følger opp nå «etter» korona? Hvordan har det vært for familiene under nedstenging?
9. Har dynamikken i familiens samspill endret seg under nedstenging av Oslo?
10. Under nedstenging av Oslo, Hvordan opplevde du som ansatt at samspille mellom søsken og samspille mellom foreldrene var?
11. Hvilken familietype er det man ser en negativ utvikling på etter koronapandemien?
12. Hvilken familietype har koronapandemien forårsaket en positiv utvikling på?
13. Har du som ansatt gjort merkbare endringer hos familier med høy sosioøkonomisk status og de med lav sosioøkonomisk status til hvordan de har håndtert nedstenging. Positiv eller negativ utvikling?
14. Hvilken faktor er det ansatte i barnevernstjenesten opplever har vært den største forandringen for familien under korona.
15. Hvordan opplever du familiene du følger opp har håndtert pandemien på? Hvilken måte har de jobbet med seg selv og hvordan har du som ansatt hjulpet de?
16. En familie er ifølge Minuchin et komplekst system og består av ulike subsystemer. Det vil si at familiemedlemmene kan ha forskjellige agendaer og spiller forskjellige roller. Det kan for eks være et foreldresubsystem og et barnesubsystem hvor grensene er klar og tydelig. Kan du som ansatt se noen endringer i et subsystem? Og hvordan har det endret seg? Opplever du som ansatt at foreldresubsystemet har blitt truet av barnesubsystemet grunnet nedstenging?

17. Det har vært strenge restriksjoner på nærkontakt og det å holde avstand, Hvordan oppleves det for barnevernsansatte å holde avstand til sårbare familier?
18. Hvordan er det å stå i hjelperollen når samfunnet setter begrensninger?
19. Hvordan har det vært for deg/dere å følge opp familiene under pandemien og nedstegningen. På hvilken måte har pandemien satt noen grenser for å hjelpe familiene?
20. Hvordan får barnevernstjenesten brukt sin kompetanse og veiledet familier når det har vært mange restriksjoner?
21. Har du som barnevernsansatt opplevd noe forskjell på sosioøkonomiske statusen hos foreldre av de sårbare barna? Og på hvilken måte?
22. Har du noen positive opplevelser med Corona en opplevelse hvor familiene dere følger opp har kommet godt ut av det?

Avslutning

23. Er det noe annet du ønsker å legge til?
24. Takke for deltakelsen.

Vedlegg 4

Litteratursøk

Litteratursøk |

Database	Søkeord	Antall treff	Artikkel/Utvalg
Oria	Barnevern* covid*	1 treff Av.g utgiv: 2021	<i>Konsekvenser av covid-19-pandemien for barn og unges liv og psykiske helse: oppdatering av en hurtig oversikt.</i> Av: Nøkkelby m.fl.
Google	Sårbare barn barnevern	135 000 treff	Hvem er de sårbare barna? https://utdanningsforskning.no/artikler/2020/hvem-er-de-sarbare-barna/ Av Janne Støen m.fl.
Google Scholar	thematic analysis in psychology	30 700 treff	<i>Thematic analysis in psychology</i> – av Braun og Clark
Google Scholar	Michael Lipsky Street-Level Bureaucracy*	930 treff	<i>Street-level bureaucracy - dilemmas of the individual in public services</i> av: Michael Lipsky
Google Scholar	Crisis* Covid* Street-level bureaucracy*	1340 treff Avgrenset etter 2021	<i>Governmental Response to Crises and Its Implications for Street-Level Implementation: Policy Ambiguity, Risk, and Discretion during the COVID-19 Pandemic</i> Av: Maavan Davidovitz m.fl
Google Scholar	Barnevern* Sosioøkonomisk*	447 treff Avgrenset 2020-2022	<i>Barnevern og sosioøkonomisk ulikhet - sammenhenger, forståelser og ansvar</i> Bente Heggem Kojan m.fl
Google Scholar	Ungdom pandemi	5100 treff	Oslo-ungdom i koronatiden. En studie av ungdom under covid-19-pandemien. Av: Bakken m.fl.
Oria	Koronapandemien* barnevern*	5 treff	<i>Barnevern i krisetid</i> <i>Barnevernstjenestens arbeid med vold og overgrep under koronapandemiens første fase</i> Av: Siri Berg Tveito m.fl

<u>Oria</u>	COVID-19* coronavirus* psychosocial health*	13560 treff <u>Avgrenset</u> 2020-2022	<i>The Significance of Demographic Variables on Psychosocial Health from the Early Stage and Nine Months after the COVID-19 Pandemic Outbreak. A Cross-National Study.</i> Av: <u>Geirdal m.fl</u>
Google	<u>NOU*</u> <u>Pandemi*</u> Norge*	54 400 treff	<i>Myndighetens håndtering av koronapandemien – rapport fra koronakommisjonen</i> Av: Norges offentlige utredninger (NOU)
<u>Google Scholar</u>	Turnover* barnevern*	531 treff	<i>Hva skyldes høy turnover blant saksbehandlere i kommunalt barnevern?</i> Av: <u>Olsen m.fl</u>